

DARBININKAS

Vol. LVIII Nr. 20
Gegužė-May 18, 1973

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn

910 WILLOUGHBY AVE.
BROOKLYN, N.Y. 11221

15 centų

**SAVAITĖS
ĮVYKIAI**
Gegužės 14-21

EUROPOS SAUGUMO KONFERENCIJA NEPAKEIS AMERIKOS PRINCIPINIO NUSISTATYMO...

sakė Valstybės departamente Pavergtos Europos delegacijai

Su vandeniu lieja iš geldos ir kūdikį

Neabejotinai svarbiausias savaitės įvykis — Brežnevo vizitas Bonnoje gegužės 18-24 ir pasirengimai Brežnevo vizitui Washingtono birželio 18-24.

Bet šis ir kiti įvykiai Amerikoje buvo nustelbti tebesitęsiančios Watergate istorijos, kuri ima virsti antivyriausybinė isterika, padariusia įtakos Kongresui nutraukti kreditus Nixono politikai Indokinioje ir tuo sustiprinusia Š. Vietnamo poziciją prieš Ameriką derybose Paryžiuje, sustiprinusia Brežnevo poziciją pasirengimuose derybom Washingtono.

-o-

Istorijos eigoje nauji faktai. Nauja tai, kad sen. Sam Ervin, Jr. komisija geg. 18 pradėjo viešą apklausinėjimą, leidžiamą per televiziją. Vyriausybė taip pat ėmėsi istoriją aiškinti, ir vyr. valstybės gynėjo pareigose esąs Richardsonas paskyrė tyrinėjimo pirmininku Harvardo teisių profesorių Archibald Cox, demokratą, balsavusį už Mc Govern, buvusį prez. Kennedy bendradarbį. Opozicija Kongrese paskyrė patenkintą, bet tebereikalauja, kad Cox būtų Kongreso priklausomybėje.

Opinija dėl istorijos. Pagal Gallupą sustiprėjo opinija, kad vyriausybėje esanti korupcija; tokių buvo 1 proc., dabar 16. Įsitikinusių, kad prezidentas žinojęs apie aferą, esą 58 proc. Bet atsakingieji, kaip H. Humphrey, pasisakė negalį tvirtinti, kad prezidentas išvėlęs į aferą, nes aiškumo nėra. Ekstremistiniai Americans for Democratic Action paskelbė reikalavimą, kad prezidentas atstiatydytų. Kongrese toki balsai pritrilo. Viena, atsistatydinus prezidentui, jo pareigas perimtų viceprezidentas Agnew. Antra, atsakingesnieji mato, kad iš to būtų žalos tik Amerikai. Su Watergate vandeniu iš geldos išlietu ir kūdikį.

Brežnevas ir Brandtas laimėjo abudu

Brežnevas viešėjo Bonnoje geguž. 18-24, saugojamas 6000 policininkų. Buvo numatyta kelionė į Dortmundą, bet ten pasirodė demonstrantai, tai atsiskakė rodytis Brežnevas.

Su Brandtu, Vokietijos kancelieriu, pasirašė 10 metų prekybos sutartį. Sovietai gausią iš Vokietijos technologijos, pinigų ir specialistų fabrikam statyti. Pirmoje eilėje plieno fabrikui Kurske. Vokietijai pažadėta natūralinių dujų, aliejaus, žaliavų.

Sutartis sustiprino Brežnevo viziją: Sovietai bus turtingiausia valstybė, kai prie jos žaliavų išteklių prisidės vokiškoji technologija ir organizacinė jėga. Sustiprėjo ir Brežnevo viltys Europos saugumo konferencijai laimėti.

Ir Brandtas pasijuto esąs vakarų Europos centras, kuriam nebegresia vidaus opozicija, nes CDU pergyvena savo vadovybės krizę. (Dr. Barzelis pasitraukė iš parlamentinės frakcijos vadų, pasitraukė ir iš partijos vadų).

Brežnevas ir Nixonas vienas kitam reikalingi

Washingtonan jau gegužės 16 atskrido apie 30 sovietinių technikų bei emgebistų paruošti saugumo Brežnevo vizitui, kuris prasidės birželio 18. Vizito programa jau paruošta su Kissingeriu Maskvoje. Kissingeris ten

Pavergtųjų Europos Tautų Seimas kitais metais susilauks 20 metų — jis buvo sudarytas 1954.X.20 iš šių valstybių atstovų: Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos

užtikrinęs, kad Brežnevo vizito Amerikoje netrukdyt jokios demonstracijos.

Šis vizitas reikalingas Nixonui, reikalingas ir Brežneviui. Brežnevo vizitas parems pašlijusį Nixono prestižą. Bet tokia padėtis, spėjama, gali versti Nixoną į didesnes nuolaidas, kaip tai jau pasirodė Vienos konferencijoje.

Brežneviui reikalingas Nixonas, kad būtų ištesėti pernykščiai Nixono pažadai Maskvoje: javai, trašos, kreditai, technologija — dalykai reikalingi Sovietų žemės ūkiui ir pramonei. Brežnevas, turėdamas tvirtą savo politbiuro užnugarį, gali būti kietas visose derybose — dėl Indokinijos, karinių pajėgų mažinimo Europoje, Europos saugumo konferencijos.

Nixonui ištesėti pažadus dėl "didžiausio palankumo principo" Sovietų prekėms sunkiau šiuo metu — Kongrese tebėra stiprus pasipriešinimas. Jo nepašalino Sovietų pasiskelbimas, kad jie netaikys "išmokslinimo" mokesčių emigruojantiems žydams. Šiuo metu kaip tik Minsko 98 žydai pasirašė išpėjimą, kad mokesčių netaikymas esanti apgaulė, nes žydams intelektualiam neuduodamos emigravimo vizos.

-o-

Amerika bilijonus investuoja į Sovietus. Su vyriausybe pritarimu Occidental Petroleum Corporation pasirašė sutartį su Sovietais dėl cheminių trąšų už 7-8 bil. Ta pati korporacija derasi dėl 2000 mylių vamzdžių nutiesimo iš vakarinio Sibiro iki Murmansko. Čia investuojamas dukart didesnis kapitalas.

Skylab bus pataisytas? Erdvės stotis Skylab, paleista gegužės 14, tebėra su trūkumais: pametė skydus nuo saulės spindulių; dėl to viduje temperatūra pakilo iki 115, atsirado nuodingų dujų. Tebedaroma pastangų pataisyti. Jei nusiūsta astronautų grupė galės prtvirtinti nusivežtus skydus, tikima, kad astronautai galės atlikti savo 28 dienų uždavinius. Numatoma juos siųsti gegužės 25.

Prezidentas Nixonas už rinkimų reformą. Prezidentas geg. 15 kalbėjo Kongreso vadam dėl rinkimų reformos. Jo manymu, prezidento kadencija turėtų būti vienkartinė, bet šešeriem metam, kongresmanų kadencija iš dvejų metų turėtų būti pakeista į 4 metus.

Watergate ištiks ir demokratų? Monitor rašo apie sen. Goldwaterio ir sen. Scott pritarimus, kad 1968 demokratui šnipinėjo elektroniniais instrumentais Nixono rinkimų organizaciją. Ar bus dėl to iškelta byla — nesako.

Europoje multimilijoninė afėra. Iš europinės ūkio bendruomenės fondo žemės ūkio gaminių eksportui paremti buvo finansuojamos nebuvusios operacijos. Pz. Prancūzijos eksportininkas sudaro važtaraščius, kad javus gabena į Norvegiją ir gauda priedą — skirtumą tarp rinkos kainos ir eksportinės kai-

ir Vengrijos.

PET tikslas — bendrom jėgom kovoti už Sovietų pavergtų savo tautų laisvės, valstybinės nepriklausomybės ir socialinio teisingumo teisėtą aspiraciją.

PET veikė paraleliai su Jungtinėm Tautom — svarstė klausimus, kurie buvo svarstomi J. Tautose ir liedsdavo pavergtosios Europos reikalus. Savo nuomones pateikdavo vyriausybėm bei JT atstovam. Tai buvo pavergtų tautų balsas. PET buvo palankiai sutiktas ir remiamas Amerikos vyriausybės. Ilgainiui PET veiklą pasunkino dvi aplinkybės. Viena, retėjo skaičius politikos žmonių, kurie yra išlaikę savo valstybių pilietybę (jo delegacijose negali dalyvauti Amerikos, Kanados Prancūzijos, Vokietijos piliečiai. Tai vienintelė tokia organizacija, kurioje veikia tik jų atstovaujimų valstybių piliečiai). Antra, pasunkino veiklą ir auganti JAV vyriausybės detante politika, kuri netiesiogiai pritrūdydavo

nos. Pagal dokumentus viskas tvarkoje. Bet iš tikrųjų jis išveža prekes į Vokietiją, kuri yra vidaus rinkoje. Už kokias sumas padaryta tokių apgavysčių, tik spėliojama. Bet nurodoma, kad vieno tik Prancūzijos eksportininko apgavystė per ketveris metus yra už 10 ml.

Rumunija pamašė kortas Vienos konferencijoje. Rumunija paprašė, kad sutartos atitraukti karinės jėgos nebūtų perkeliama į kitas valstybes. Aiškina, kad Sovietai kaip tik renge sau tokią išeitį, reikalaujanti, kad konferencijoje Vengrija būtų tik stebėtojas, o ne pilnateisis narys. Tokiu atveju iš Vengrijos jokia kariuomenė nebūtų atitraukta, ir Sovietai iš kitur atitraukiamą kariuomenę galėtų dar telkti Vengrijoje. Su Sovietų reikalavimu nesutiko kiti NATO nariai, tarp jų Belgija ir Olandija, bet Amerikos sutikimas nulėmė.

Prancūzijos prezidentas Pompidou į Washingtoną nevyks. Su prezidentu Nixonu susitiks Islandijoje birželio pabaigoje.

Kinijos protestas New York Times. Protestavo, kam laikraštis deda reklaminius kinų grupės skelbimus, nepalankius Pekinui. Tai esąs laikraščio "nedraugiškas aktas" ir dėl to laikraštis negalys turėti vilčių įsteigti savo agentūrą Pekine. NYT protestą atmetė.

Prezidentas Nixonas atstovų į Izraelį paskyrė buv. senatorių, paskiau atstovą Indijoje Kenneth B. Keating, buvusį lietuvių rėmėją.

Arabų ginklas prieš Ameriką — nafta. Libane taika tarp Palestinos kovotojų ir vyriausybės padaryta. Vyriausybė turės tam tikrą kontrolę stovyklose, kad nebūtų ten sunkiųjų ginklų. Kompromisas pasiektas kitų arabų vyriausybių dėka. Bet tarp arabų auga nusistatymas imtis priemonių prieš naftos tiekimą Amerikai, nes jie Ameriką laiko Izraelio rėmėju ir Izraelio agresijos kaltininku.

Venecuelos lėktuvų kairieji teroristai geg. 19 pagrobė ir nuskraidino į Kubą. Reikalavo, kad būtų paleisti Venecueloje 79 politiniai kaliniai. Vyriausybė atsakė su jais ir kalbėtis.

PET balsus, o tiesiogiai pasunkino reikštis paramos nuo šių metų nutraukimas.

Šia prasme aplinkybės, apie kurias toliau kalbama Eltos komunikate, pasikeitė. Tačiau tose pasikeitusiose aplinkybėse nesustojė PET veikla.

-o-

Pavergtųjų Europos Tautų Seimo (PET) delegacija — pirmininkas Stefan Korbonski, vicepirmininkas Vaclovas Sidzikauskas ir Albanijos, Čekoslovakijos bei Rumunijos atstovai — gegužės 9 buvo priimta Valstybės d-to pasekretorio Europos reikalų pavaduotojo John A. Armitage, dalyvaujant rytų Europos skyriaus viršininkui John Baker ir sekretoriui Vought. Daugiau kaip valandą trukusiam pasikalbėjime buvo paliesti šie klausimai: 1) Pavergtųjų Europos Tautų Seimo uždaviniai ir veikla pasikeitusiose sąlygose, 2) šių metų Pavergtųjų Tautų Savaitė ir 3) Europinė Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencija.

V. Sidzikauskas iškėlė dar ir šiuos klausimus: V. Sidzikauskas iškėlė dar ir šiuos klausimus: a) Sovietų vyriausybės pastangas Europos saugumo konferencijoje praveisti jos dabartinių sienų neliečiamumo ir teritorinio integralumo nuostatą, kas tikrumoje, jų manymu, reikštų tarptautinį prievartinės Baltijos valstybių inkorporacijos į Sovietų Sąjungą explicite ar implicite pripažinimą, ir teiravosi, koks tuo klausimu yra JAV vyriausybės nusistatymas.

b) Pagal pranešimus iš Maskvos, Sovietų vyriausybė yra paruošusi ekonominio planavimo ir finansinės decentralizacijos planą, kuris tikrumoje būtų antra prievartinės Baltijos valstybių inkorporacijos fazė, būtent — lietuvių, latvių ir estų integravimas į rusų tautą, sudarytų grėsmę jų tautiniam identitetui ir plačiau atidarytų duris rusinimui. Toji žinia kelia didelį nerimą Baltijos tautose.

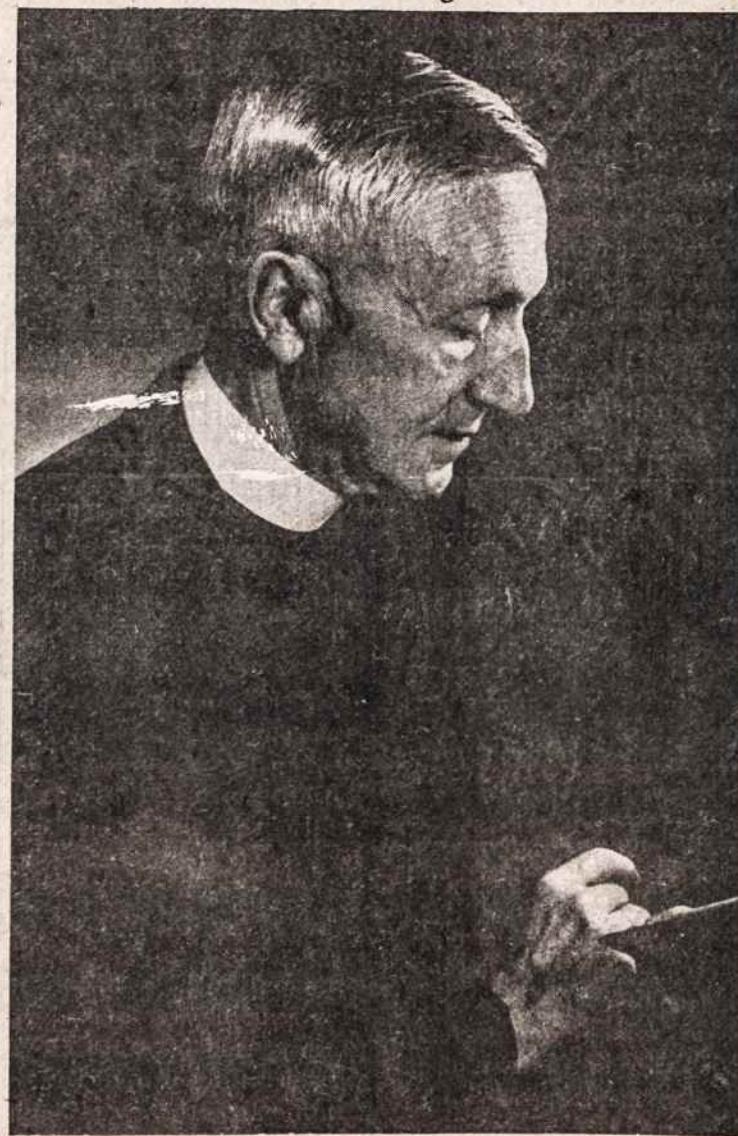
Jei vėlyvaisiais viduramžiais Vytauto valdomoji Lietuvos kunigaikštija, pridūrė jis su ironija, siekė nuo Baltijos, iki Juodųjų Jūrų, tai mūsų laikais Brežnevas nori išplėsti Lietuvos respublikos ribas nuo Baltijos jūrų iki Baltųjų jūrų su Archangelsku ir Murmansku... Ar nebūtų tikslinga, kad šio krašto vyriausybė, gal drauge su Anglija ir Prancūzija, kurios yra pasmerkusios Sovietų Agresiją prieš Baltijos valstybes ir nepripažįsta tos agresijos padarinių, kreiptų reikiamą dėmesį į šį naują, Baltijos valstybėm grėsmingą, Sovietų užmojų?

c) Prezidentui Nixonui patvirtinus Milton Eisenhowerio komisijos raportą, siūlantį pratęsti Laisvosios Europos ir Laisvės (Liberty) radijų veiklą, lietuvių, latvių ir estai norėtų, kad į Kongresui pateiktamą įstatymo projektą ir sąmatą būtų įjungtos transliacijos lietuvių, latvių bei estų kalbomis.

Mr. Armitage teiravosi, ar mūsų turimomis žiniomis jau yra priimtas įstatymas apie naująjį regionalinį Sovietų Sąjungos pertvarkymą, ar tai, kas buvo paskelbta spaudoje, kol kas tėra tik sumanymas. Buvo atsakyta, kad tikslesnių duomenų tuo tarpu nėra.

Dėl Europinės saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos valstybės departamento pareigūnas pareiškė, kad kokios bebūtų tos konferencijos išdavos ir ką po jos skeitbtų sovietinė propaganda, konferencija nepakeis principinio JAV vyriausybės nusistatymo ir kad galutinė išvadoj ji bus naudingas Vakaram, su jų laisvės ir žmoniškumo idealais, nei Rytam. (Elta)

MIRĖ KAN. MYKOLAS VAITKUS, DAUGELIO KNYGŲ AUTORIS

Gegužės 20 Providence, R. I., Ispanijoje mirė rašytojas kan. Mykolas Vaitkus, sulaukęs 90 metų. Atsisveikinimas buvo pirmadienio vakarą, gegužės 21. Palaidotas gegužės 23, trečiadienį, iš Sv. Kazimiero lietuvių parapijos. Velionis ilgą laiką, apie 20 metų, gyveno Peace Dale, R. I., kur buvo vienuolyno kapelionu.

-o-

Velionis buvo gimęs 1883 spalio 27 Gargžuose, Žemaitijoje. Mokėsi Palangos progimnazijoje, baigė Liepojos gimnaziją, Kauno kunigų seminariją, studijavo dar Dvasinėje Akademijoje Petrapilyje ir Innsbrucke, Austrijoje.

Grįžęs iš užsienio, 1909 buvo paskirtas vikaru į Telšių miestą. Drauge buvo ir kapelionu. Telšiuose išbuvo iki 1913. Tada jis buvo perkeltas į Kauną ir visą laiką ten pasiliko, įsijungė į spaudos darbą, buvo vienas iš Sv. Kazimiero draugijos tvarkytojų, eilės laikraščių redaktorius ir t.t. Kaune gyveno iki 1944, kai pasitraukė į Vokietiją.

Rašyti pradėjo labai seniai, pirmi eilėraščiai pasirodė 1906.

Pirmas jo eilėraščių rinkinys išleistas 1911 (Margumynai). Reiškėsi labai plačiai, rašė eiles, poetas, dramaturgas, romanų, satyras vertė iš kitų kalbų ir parašė plačius prisiminimus.

Išleista 10 eilėraščių rinkinių, beletristikos 5 knygos, poemos 4, dramos 3, satyrų 1 knyga, vertimų 6 knygos, atsiminimų — 9 knygos. Viso — 38 knygos.

Jo poezija pradžioje buvo stiprioje Maironio poezijos įtakoje. Viliuau jis susiformavo savo estetiinę meninę pasaulėžiūrą, ieškojo grožio ir jį skleidė savo raštuose. Stiliaus pagrindinis bruožas — tai žaismingumas, kuris kartais išvirsta į rokokinio stiliaus apkrovimą.

Paskutinės jo knygos atsiminimai susilaukė bene didžiausio pasisekimo. Gyvendamas gana ilgai, turėjo progos susitikti daugybę žmonių, daug patirti ir pamatyti. Pasizymėjo gražia atmintimi, tai ir parašė įdomius savo prisiminimus nuo pat vaikystės iki antrojo didžiojo karo, apimant ir vokiečių okupacijos metus. Aprašė taip pat žaismingai, pamėgęs nupiešti žmonių tipus, paliesdamas ir to laiko svarbiausius įvykius bei problemas.

KUNIGŲ VIENYBĖ DĖL BALFO

Lietuvių Kunigų Vienybės New Yorko — New Jersey provincijos narių susirinkime, įvykusiame 1973 gegužės 15 Elizabeth, N. J., dalyvaujant vysk. V. Brizgiui, svarstant įvairius organizacijos reikalus, buvo paliestas ir Balfo klausimas. Susirinkusieji apgailestavo dėl nesutarimų tarp naujai išrinktos Balfo centro valdybos ir tos organizacijos senosios valdybos. Tie nesutarimai kliudo iki šiol sėkmingai dirbti ir kenčiantiems lietuviams būtina reikalingą šalpą.

Susirinkimas įpareigojo provincijos valdybą kreiptis į senąją ir į naujai išrinktą Balfo centro valdybą ir į tos organizacijos šimtojo skyriaus valdybą, esančią Brooklyne, N. Y., prašant nedelsiant geroju susitarimą, nutraukti teisme užvestą bylą ir leisti Balfiui sėkmingai tęsti bendrą lietuvių šalpos darbą. Tai įpareigoja kenčią ir mūsų visų pagalbos laukiantieji tautiečiai.

Visi lietuviai nuoširdžiai prašomi bendromis jėgomis ir visomis išgalėmis remti Balfo darbus.

Kun. D. Pocius,
LKV New Yorko-New Jersey provincijos pirmininkas

Meškiūčių parapijos Kryžių kalnas, kurį okupantas sunaikino 1961 birželio 5. Nuotr. V. Augustino

“Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika” Nr. 4 registruoja įvykius atskirose vyskupijose. Iš Kauno arkivyskupijos praneša apie pereitų metų Šiluvos atleidų lankymą ir apie Kryžių kalno sunaikinimą.

KALBĖJOM ROŽANČIŲ UŽ MILICININKUS, KURIE NELEIDO MUM KELIAUTI Į ŠILUVOS ATLAIDUS

Kaunas. Į Kauno kunigų seminarijos filosofinį kursą įstojo mokytis 10 klierikų. Du kandidatus Rugienis atmetė. Šiais metais KGB pareigūnai savo veiklą stojančiųjų atžvilgiu sumažino. Tačiau registruojantis visi turėjo pokalbį su saugumu.

Šiluva. Rugsėjo 8-15 minios žmonių plaukė į Švč. Mergelės Marijos gimimo atlaidus. Valdžia ėmėsi veiksmingų priemonių maldininkų skaičiui sumažinti. Keliuose budėjo milicininkai. Vienas maldininkas pasakojai:

— Važiavome laimotobusu 61 žmogų. Daugumą pagyvenusių amžiaus. Apie 8-10 km prieš Šiluvą milicija mus sustabdė, paėmė žmonių sąrašą ir nusivarė vairuotoją. Po kurio laiko jis grįžo su įsakymu grįžti atgal. Pavažiavę kelis kilometrus, žmonės pradėjo prašyti šoferį, kad palauktų, o jie pėsti pasuko į Šiluvą. Būrys maldininkų vėl ėjo pro milicininkus. Moterys priekaištavo: “Besarmaciai, ar gražu senų žmones taip varginti. Per radiją ir laikraščius meluojate, kad Lietuvoje religija yra laisva, o ką darote? Kristus buvo kankinamas. Mes irgi pakentėsime dėl Kristaus. Nesvarbu, kad jūs stovite su raudonomis kepurėmis, mes Šiluvą vis vien pasieksime.” Pasibaigus atlidam, pėsti grįžome kokius 11 km. iki savo autobuso ir pavyžiavome namo.

Kita maldininkė šitaip pasakojai:

— Važiavome iš Kauno autobusu. Pusiaukelėje tarp Raseinių ir Šiluvos mus sulaikė milicininkai. Šoferį nusivedė ir ilgai kažką kalbėjo. Vienas civilis, tikriausiai saugumietis, apžiūrėjo mūsų mašiną, stebėdamasis, kad joje daugiausia jaunų žmonių. Šoferiui buvo įsakyta iš autobuso nieko neišleisti ir visus vežti atgal į Kauną. Šoferio teises ir kitus dokumentus milicininkai pasiliko. Visi labai pergyvenome. Pėsti eidami į Šiluvą, kalbėjome rožančių už milicininkus ir visus bedievius, kad jie susiprastų ir liautųsi persekiojė tikėjimą. Prie Šiluvos bažnyčios stovėjo daug lengvųjų mašinų. Mačiau vieną pareigūną užsirašinėjant mašinų numerius, tikriausiai ne pagyrimui. Praeinant pro būdinčią mašiną, tarybiniai pareigūnai iš mūsų juokėsi: “Dievo avelės eina į atlaidus”

— Meškiūčiai. Meškiūčių parapija nuo seno garsėjo Kryžių kalnu, ant kurio stovėjo ne mažiau kaip 3000 didelių kryžių, o mažų beveik neįmanoma suskaičiuoti. Kiekvienas kryžius turėjo savo istoriją. Štai, ką pasakoja vienas kunigas:

— Kartą važiavau į Kryžių kalną pašventinti naujai pastatytų kryžių. Tuo metu prie kalno privažiavo kariška mašina. Du rusų lakūnai, atsivežę kryžių, prašė mane jį pašventinti. Jų prašymą išpildžiau. Vienas lakūnas pasakojo, kaip jam skrendant buvo užsidedęs reaktyvinius lėktuvus. Išsigelbėti tokiems atvejais beveik neįmanoma. Staiga jis prisiminęs nuostabių pasakojimų apie Kryžių kalną ir pasiryžęs, jei liks gyvas, pastatyti ten kryžių. Nežinia, dėl ko lėktuvas buvo užsidedęs, bet netikėtai jis ir užgesęs.

Daug žmonių pėsti nešdavo ir statydavo kryžius. Nemaža jų at-

gabenta iš Latvijos, Estijos, Baltarusijos, net Amerikos. Žmonės kalba: “Kiek kančių, kiek ligų žmonės sunėšė ant šio kalno. Kaip, rodos, jis tiek kančių atlaiko. Tai lietuviškoji Golgota.”

1961.IV.5. anksti rytą prie Kryžių kalno atvažiavo mašinos. Nepažįstami vyrai pradėjo versti kryžius. Kryžių kalną naikino kariuomenė, milicija ir kaliniai. Medinius kryžius vietoje degino, o akmeninius ir cementinius daužė ir vežė į Šiaulius. Sako, juos plento skalda panaudojo. Du sunkvežimius kryžių atvežė į Būbius. Vienus degino, kitus paskandino. Per vieną dieną visi

kryžiai buvo sunaikinti. Aplinkinėse kryžkelėse budėjo milicininkai, kad žmonės nesuktų Kryžių kalno link. Netoli kalno stovėjo ginkluota sargyba. Mat, bijota liaudies brudėjimo. Dar kelias dienas stovėjo sargyba, kad žmonės vėl nepradėtų statyti kryžių.

Šios barbariškos operacijos metu Šiauliuose “svečiavosi” Rugienis. Sunaikinus kryžius, jis išsikvietė Šiauliu kleboną kun. Mažanavičių ir paklausė:

— Ar girdėjai, kas atsitiko su Meškiūčių kalnu?

— Negirdėjau.

Kryžiai dėmėmis pakilo į dangų, — paaiškino Rugienis ir klebonui įsakė paveikti liaudį, kad nebūtų įsišokimų.

1970.IX.14 kun. Algirdas Mocius iš Lauksodžio parapijos basas, kruvinomis kojomis, 65 km nešė medinį kryžių į Meškiūčius ir Kryžiaus Išaukštinimo dieną pastatė jį atėistų nusiaubtoje vietoje.

(Bus daugiau)

AŠ DALYVAU R. KALANTOS LAIDOTUVĖSE

Europos LF Bičiulis gegužės 21 rašo:

Romo Kalantos didžiosios aukos metinėse turime progos išgirsti dar vieno gyvo liudininko pasakojimą apie Romą ir apskritai jaunimą Lietuvoje, ypač Kaune.

Iki 1972 jaunimo pasipriešinimas Lietuvoje reikšėsi gana pasyviai. Vasario 16 Kaune, ir kitur, tai šen, tai ten pasirodė trispalvės. Iš kur jos atsiradavo, kas jas išskabdavo, saugumo organai nepavyko iki šiol nustatyti. Kaune vėliau išskabinimui mėgstamiausia aikštė buvo Parodų aikštė, ant Vytauto paviljono. Valdžia dėl to paviljoną susprogdino. Tai betgi nesustabdė vėliau kelimo. Yra Kaune pionierių ir moksleivių rūmai — ant kalno. (Buve Neo Lituanų namai. Red.) Ten iš 15-tų ir 16-tą vasario visada iškilavo trispalvė. Ji buvo gerai matoma iš visų pusių.

Dar vienas stipresnis jaunimo sujudimas buvo 1963 vasarą, kai iš Maskvos į Kaliningradą važiavo Nikita Chruščiovas. Kažkodėl jis sumanė išlipsti Kauno gel. stotyje ir pabendrauti su liaudimi. Tik išlipus iš vagono, buvo jį paleisti pomidorai, agurkai ir kitokios daržovės bei vaisiai. Iš susirinkusių perone 80% buvo jaunimas. Po to įvykio komjaunimas buvo apkaltintas beidėjiškumu ir neįsprisimui.

1972 kovo mėnesį Kaune, Jazonio aikštėje, prie naujai pastatyto Lenino paminklo, oficialiai leidus, susirinko Lietuvos hysiai. Kuo yra laikomi hysiai Tarybų Lietuvoje? — Tai banditai, vagys ir viskas, kas tik yra blogiausio. Niekas negalėjo pagalvoti, kad tų hysių susirinkimo šūkis bus Laisvės Lietuvai! To pasekoje, 60% jų, apie 150 jaunuolių buvo suimti. Jų tarpe buvo daug jaunimo ir iš Latvi-

SPAUDA

jos. Juos pripažino psichiškai nesveikus. 80 atsidūrė psichoneurologinėse ligoninėse. Kai kuriuos perkėlė į kalėjimą, o ką su likusiais padarė, niekas nesužinojo. Vienu žodžiu, valdžia laikė, kad dalyką gerai sutvarkė ir bus ramybė.

Ir staiga, kaip perkūnas iš giedro dangaus, gegužės 14 prie Kauno muzikinio teatro susidegino Romas Kalanta! Ant suolelio, ant kurio jis susidegino, buvo numestas popierėlis: “Garbinga mirtis geriau negu gėdingas gyvenimas”. Degdamas Romas baisiai šaukė, dejuo, bet nesidavė milicijai užgesinti liepsnų. Šaukdamas “Laisvės Lietuvai”, jis varė nuo savęs milicijos pareigūnus, “šalin šunes”!

Man teko dalyvauti Romo Kalantos laidotuvėse. Tiesą sakant, laidotuvių nemačiau. Buvo skelbta, kad laidos naujose, Kleboniško kapinaitėse, prie Neris. Sutartą 16 val. rinkosi ten žmonės. Laukėme 40 min., spėliojome, kas atsitiko, kodėl vėluoja? Staiga pasirodė vienas vyrukas ant motociklo ir pranešė, kad Romą laidoja kitose kapinėse, gana toli už Kauno, Romainiuose. Nežinojom tiksliai privažiavimo, bridom laukais beveik iki kelių, nes gegužės mėnesį dirva dar labai drėgna. Kapinėse radome tik vieną Romo motiną, beverkiandčią... Romas jau buvo po žeme...

Tada grįžome į miestą, į Laisvės alėją. Ta centrinė Kauno gatvė — LAISVĖS ALĖJA — buvo, yra ir bus! Joje jau vyko demonstracijos.

Kas jas sukėlė? — Pasipriešinimas valdžios atstovų elgesiui, pasipiktinimas atviru melu, kai laidotuves paskelbė vienu metu, o palaidojo kitur, anksčiau. Ir nežinantys jautė, kad demonstracija nėra spontaniška. Pir-

miausia, nebuvo jokių chuliganiškų veiksmų. Antra, iš anksto buvo paruošta įvairių lapelių, plakatu, šūkių, pav. Kalantos šauksmas “Laisvės Lietuvai”. Man patiko vienas politiškai išmintingas ir reikalingas plakatas “Mes ne prieš socializmą, mes už laisvą Lietuvą”. Buvo plakatas ir “Laisvės žydams”. Tuo būdu buvo norima pabrėžti, kad demonstrantai nėra antitarybiškai nusiteikę jaunimas, bet kovojantis už Lietuvos laisvę. Nežiūrint viso to, policija var-tojo žiaurias represijas.

1968 milicininkam buvo leista vartoti gumines lazdas. Tą jie pirmą kartą galėjo džiaugtis ta laisve ir negailestingai visus pliekė. Pliekė ne tik jaunimą, bet ir pagyvenusius. Pats mačiau, kai pervertė ant žemės ir primušė lazdomis 70 metų senutę. Milicijoj yra daug lietuvių, todėl valdžios atstovai bijojo, kad iš jų gali atsirasti tokių, kurie prisijungs prie demonstrantų. Jie neįsivaizdavo, kokią apimtį gali įgyti demonstracija. Todel tuoj pat (o ne vėliau, kaip dažnai čia skelbiama, jog negalint milicijai susitvarkyti) buvo iškvieisti vidaus reikalų valdybai pavaldūs kariuomenės daliniai, kuriuos sudaro kazachų, turkmėnų, kirgizų ir t.t. neišsilavinę žmoneliai, kuriems aukštesni idealai ir siekimai nesuprantami. Jie akiai vykdė aukštai stovinčių pareigūnų įsakymus. Tokia kariuomenė yra vartojama vidaus tvarkai palaikyti, kalniam saugoti.

Kauno gatvės, ypač Laisvės alėja, atrode klaidūs. Viduriu ejo demonstrantai su šūkais, su patriotinėmis dainomis, o šaligatvių pakraščiais stovėjo, lyg koks eskortas kareivių — vienas prie kito. Į laidotuves, demonstracijas privažiavo daug (nukelta į 11 psl.)

SPARTA — Rašomos mašinėlės įv. kalbomis, radio, spalv. TV, kompiuteriai, įv. biznio mašinos — pigiausiai. Praneškite kuo interesuojatės ir firmų autentiškus katalogus gausite iš SPARTA sav.: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr. E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 757-0055.

ANTANAS J. ŠAVELSKIS — lietuvis advokatas — 88-03 Jamaica Avenue, Woodhaven, N.Y. 11421; tel. 441-1182, namų TW 7-3061 (nuo 9 r. iki 9 v.)

J. B. SHALINS-BALINSKAS — Laidotuvių direktorius. 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way Sta.), Woodhaven, N.Y. 11421. Sutelkia garbingas laidotuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

JOSEPH GARSVA — GRABORIUS, BALSAMUOTOJAS. 2 modernios kopyčios. 231 Bedford Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211; EV 8-9770.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni kopyčia, Air-conditioned. A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public. 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

TAISOM RADIO IR TELEVIZIJOS APARATUS spalvotus ir paprastus. Pilnas patarnavimas įdedant naujas dalis. Aptarnaujam Queens ir apylinkės lietuvius. Naujų aparatų neparduodam. Kreiptis tel. 847-0887. Adresas: Mr. Joe Kazlas, 87-15 Myrtle Avenue, Glendale, N.Y. 11227 (2. blokas nuo Woodhaven Blvd.).

Kas norėtų įsigyti lietuviškų plokštelių ar lietuviškų knygų, prašomi kreiptis į Darbininko administraciją, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N.Y. 11221.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius. 420 Lafayette St., Newark, N.J. 07105; tel. Market 2-5172. Paruošiamos garbingos laidotuves. Modernios kopyčios, oras vėdinamas.

VAITKUS FUNERAL HOME. Notary Public. 197 Webster Ave. Cambridge Mass. Pranas Vaitkus, laidotuvių direktorius ir balsamuotojas. Moderniška kopyčia šermentams dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostoną. TR 8-6434.

RIMOS ir JUOZO BRUŽŲ siuntinių įstaiga atlieka visus patarnavimus sudarant siuntinius ir užsakant kitas dovanas į Lietuvą. Dėėtis prekių pasirinkimas. Sąžiningas ir greitas patarnavimas — 94-08 Jamaica Avenue, Woodhaven, N.Y. 11421. Telef. 441-4712

JUOZO ANDRUSIO Real Estate, Insurance. Apraudimas gyvybės, namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudimas, Income Tax užpildymas, Mutual Funds—pinigų investicijos. Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadieniais iki 8 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven N.Y. 11421; VI 7-4477.

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Firmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

S & G MAISTO KRAUTUVĖ. Antanas Vaitkus, ved. 84-04 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421, 296-2502 arba 296-7774; 340 Grand St. Brooklyn, N.Y. 11211, ST 2-4329. Papigintom kainom priimame užsakymus vestuvėms ir požiūviams. Pristatom į namus lietuviškus skilandžius, sūrius. We take all orders special price for Weddings and Parties. Home-made Bologna.

MBABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dėtia ir Albertas Radžiūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779-5196.

MOVED TO LARGER QUARTERS — KORDOL FABRICS by — SUPERIOR PIECE GOODS CORP. 194 ORCHARD ST. New York, N. Y. 10002, telef. AL 4-8319. Vilnonės medžiagos jūsų artimiesiems — impo- luotos ir vietinės. Vilnonės medžiagos kostumams, paltais ir suknelėms. Taip pat šilkinės maišytos, spalvotos, lovoms užtiesalai, vilnonės skaros ir šalikai — geriausias rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant paketus į Europą. Uželkite ir įsitikinsite!

LIETUVIŠKOS MUZIKOS PLOKŠTELĖS, knygos, sveikinimų atvirukai, vėliavėlės, drožiniai, automobiliam lipinukai, suvenyrai gaunami Darbininko administracijoj (tel. GL 2-2923) ir ALICE'S Florist Shop, 107-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418. Tel. 846-9527. Krautuvė atidara 7 dienas savaitę.

Lietuviškam rajone — LIETUVIŠKA GELIŲ PARDUOTUVĖ

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

Gėlės įvairiom progom

Maloniai kviečiame kaiminystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454 - 9527; vakare: 835-4149. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

Lietuviško stiliaus paminkl- sukuriami ir veltui pristato- mi į visas kapines New York, New Jersey ir Connecticut valstijose

Fasolino Memorials CO.

66-86 80th Street (prieš St. John's kapines) Middle Village, N. Y. Queens, N. Y. 11379 (212) DAVenport 6-3150

— Tai yra mūsų vienintelė vieta — Gausi parodų salė

Lietuviška
KELIONIŲ
AGENTŪRA

VYTIS

Romas Kezys, Pres.

2129 Knapp St., Brooklyn, N.Y. 11229 — Tel. 769-3300

- Paskutinės informacijos apie žemiausias kainas
- Kelionės į visus pasaulio kontinentus
- Lietuvių grupinės kelionės atostogų metu

Patarnaujama visuose kelionių reikaluose:

LEKTUVAI
VIESBUČIAI
LAIVAI (Cruises)
AUTOBUSAIŠ (domių vietų lankymas)

Specialios nuolaidos:

INDIVIDAMS (ekskursiniai bilietais)

GRUPĖMS JAUNIMUI SEIMOMS

DARBININKAS

910 WILLOUGHBY AVE.
BROOKLYN, N. Y. 11221

Editorial Office GL 5-7281 Business Office GL 2-2923

THE WORKER by FRANCISCAN FATHERS

Eina nuo 1915 metų
1951 sujungė AMERIKA, LDS organą DARBININKĄ ir LIET. ŽINIĄSSecond-class postage paid at Brooklyn Post Office
Published weekly

Prenumeratos kaina \$8.00 — Subscription per year \$8.00

Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy savo nuožūra. Nenaudoti straipsniai saugomi ir grąžinami autoriams prašant. Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

ŽODŽIAI — SVARBU,
DARBAI — SVARBIAU

Buvo manoma, kad Vlikas yra linkęs imtis tarpininko rolės tarp Altos ir Bendruomenės. Buvo viltys, kad Vlikas paveiks abi puses ieškoti sau ne pirmenybės "valdžioje", o pirmenybės darbuose.

Tokios vilties kai kam buvo, kai Vlikas prieš Vasario 16 paskelbė skatinimą, kad aukas laisvės reikalui rinkti abi pusės. Viltį aptemdė po trejeto mėnesių paskelbtas Vliko ir Altos komunikatas (žr. Darbininkas geg. 18), kuris susilaukė komentarų: esą Vlikas Bendruomenę ignoravęs ir net pats susimenkinęs, atiduodamas "pagrindinį vaidmenį" Altai.

Taip nelinksmi galvoti dėl to rašto nevertėtų. Raštas padėties nepakeis. Raštas sau, gyvenimas sau. Vargiai ir pats Vlikas liausis važinėjęs į Washingtoną, nesiklausęs pritarimo to, kuriam pripažino "pagrindinį vaidmenį".

Realiau yra linksmai sutikti aną raštą — sutikti su mintimi, kad jis kai ką gali padaryti laimingus. Alta gali būti laiminga, kad Vlikas pripažino jai "politinės akcijos Jungtinėse-Amerikos Valstybėse pagrindinį vaidmenį". Vlikas gali būti laimingas, kad nuvežęs į Chicago Altai "pripažinimą" parvežė iš Alto gerą pinigų sumą.

Panašiai galėjo būti laimingi Kissingeris ir S. Vietnamo Tho, kai vienas atvežė į Paryžių politinių nuolaidų pažadą, antras atvežė už tas nuolaidas pinigų pažadą. Mainai vertybėm. Toki mainai vertybėm jau įprastas daiktas nuo Ezavo ir Jokūbo laikų...

Nėra pagrindo jaustis nelaimingai ir Bendruomenei, nors ji nebuvo pakviesta į tą vertybių pasidalinimą. Ir ji yra laimėjusi. Prieš Vasario 16 ji galėjo jaustis lyg moraliai angažuota duoti Vlikui 40 proc. savo surinktų aukų. Kai aname Chicago pasitarime ji buvo ignoruota, ji gali jaustis nuo ano moralinio anga-

žemento atpalaiduota.

Vlikas ir Alta pasižadėjo sušaukti veiksnių konferenciją. Ir konferencijoje galėtų jaustis visi laimėję. Galėtų, jei anas raštas tada būtų užmirštas; jei pačioje konferencijoje būtų užmirštas ir svarstymas, kam priklausoma "pagrindinis vaidmuo"; kas yra lygesnis už lygius.

O jei konferencijoje bus tartas bendras nusistatymas aktualiais veiklos klausimais, tai bus laimėjusi ir visuomenė, kuri nori susipratimo, moka atskirti, kur yra darbas, o kur autoreklama, ir kuri nori paremti pirmiausia darbus.

Viešosios opinijos
reikia Balfui

Bolfo vardas tebetąsomas teisme. Veikla tebetrukdoma. Veikėjai — Bolfo ir ne Bolfo — apkeliami prasimanytais nusikaltimais. Tai daroma pakampėm. Viešai tyliama.

Tyli dėl Bolfo skandalo Bolfo direktoriai, tyli veiksniai. Lyg Balfas nebūtų visuomeninė institucija, dėl kurios negerovės pasisakyti reikėtų kišimasi į privatų biznį.

Jei tokis tylyjimas tereikėtų kantrybę, ne lepsiškumą ir bendruomeninio solidarumo stoką, tai nuostabiai mokame būti "dviejų matavimų". Iš vienos pusės — kai svetimieji ką padarė ar pasakė apie Lietuvą, išgirstam veiksnių paraginimus protestuoti ar padėkos laiškus rašyti. Iš antros — kai saviškiai teršia Bolfo vardą — vengiame organizuoti viešąją opinią.

Opinija priverstų ir lietuviškojo Watergate atkelti vartus ir paleisti valymo srovę. Jei tos opinijos neturime, tai atsakomybė tenka ir mum už tą Bolfo skandalą jau vien dėl tos tylos.

P. S. Šiuos žodžius parašius, gautas pirmas opinijos balsas — New Yorko ir New Jersey Kunigų Vienybės pareiškimas.

Švietimo tarybos pirmininko J. Kavaliūno pranešimas buvo labai konkreti ir rūpestingai paruošta mokyklinė apžvalga.

Mokyklos ir mokiniai — gausėja ar mažėja?

Palygino trejų metų skaičius — mokyklų, mokinių, mokytojų. Vaikų darželiai. 1970: 17 su 239 vaikais; 1971: 17 su 200 vaikų; 1972: 19 su 219.

Pradžios mokyklos. 1970: 37 su 1738 mokiniais; 1971: 36 su 2638 mokiniais; 1972: 35 su 2487.

Specialinės mokyklos: 2 su 122; 1971: 2 su 83; 1972: 2 su 81. Mokytojų institucijos. Mokytojams ruošti buvo 1970: 2 su 82 studentais; 1971: 4 su 73; 1972: 5 su 113.

Bendras skaičius. Iš viso buvo 1970: 42 mokyklos su 2986 mokiniais ir 339 mokytojais; 1971: 42 su 2874 mokiniais ir 329 mokytojais; 1972: 43 su 2718 mokiniais ir 313 mokytojų.

Bendra tendencija — mažėti. "Mokinių skaičiui pakelti švietimo taryba buvo paskelbusi vėjus 1968 ir 1969 m. Pastarasis buvo vykdytas drauge su centro valdyba per visas LB apygardas ir apylinkes. Nei vienu nei kitu atveju vausių nesulaukta. Todėl ŠT prašant, LB tarybos sesijoje 1972 m. spalio mėn. Clevelande buvo priimtas nutarimas kiekvienų metų rugšėjo mėn. vykdyti ne tik lėšų rinkimo, kaip ligi šiolei, bet ir mokinių telkimo vėjų. Sutelktinės pastangos turėtų padėti, nes čia mūsų visų reikalas".

Lėšos — iš kur jų gauna? "Minėtoms mokykloms iš-

LITUANISTIKA IŠSILAİKYS, KOL
PATYS LIETUVIAI JĄ VERTINSIš Jono Kavaliūno pranešimo JAV LB tarybos sesijai
balandžio 28-29 New Yorke

laikyti bei remti tėvai sutelkė šiais metais apie \$150,000, LB davė \$5,070... ir švietimo taryba iš Lietuvos Fondo gavo \$5,000".

(Kitiems švietimo reikalams: mokslo priemonėm, vadovėliam, studijų savaitei ir kt. Lietuvos Fondas davė dar 17,000).

Grynai mokyklom remti sumas vertindamas, pranešėjas teigė: "Vienam mokiniui teko metams vidutiniškai po \$59 (\$55.5 sutelkė tėvai ir \$3.5 LB)... Tai didelė parama, sukelta private iniciatyva. Bet palyginimui su šio krašto normaliu mokyklų lėšomis galima čia paminėti ir valstybės paramos dydžius. JAV pvz. 1970-71 m. vienam mokiniui buvo išleista vidutiniškai po \$868, o 1970-72 m. po \$929. Paskirose valstyse ta parama buvo didesnė, pvz. New Yorko valstijoje 1971-72 m. buvo išleista \$1370 vienam mokiniui metams. Į šią paramą neįeina mokslo priemonių rengimo bei leidimo išlaidos, nes tuo pasirūpina privačios JAV firmos."

(Prie šio palyginimo primintina, kad valdžios parama besinaudojančiose amerikiečių mokyklose vaikai mokosi per savaitę penkis dienas, o lietuviškoji mokykla turi tenkintis savaitę

tėje viena diena; tad paramą vienam amerikiečių mokyklos mokiniui tektų padalyti iš penkių. Tada palyginimo vaizdas, tur būt, būtų realnesnis. Red.)

"Darėme pastangų — informavo J. Kavaliūnas — su centro valdyba gauti mūsų švietimui federalinės valdžios parama, bet lig šiol vausių nesulaukta, ir toliau tenka remtis savomis jėgomis".

Programos, knygos
"Programos, taikantis prie besikeičiančių sąlygų, peržiūrimos ir pertvarkomos. Parengta nauja tautinių šokių ir žaidimų programa, aukštesn. m-lų Lietuvos istorijos programa, rengiamos dainavimo ir lietuvių literatūros programos, taip pat ir pr. mokyklų lietuvių k., tėvynės pažinimo, Lietuvos istorijos ir geografijos programos".

Pranešėjas rezervuotai pasisakė dėl madingos vadinamosios "beskyrės sistemos" darbo našumo mūsų ypatingose sąlygose.

Per pastaruosius trejus metus švietimo taryba išleido 8 "pratimų" knygas, 6 vadovėlius, 5 skaitinių knygas. Šiuo metu atiduota spausdinti ir tikimasi po vasaros turėti atspausdintas 10 vadovėlių, pratimų skaitinių knygų.

Mokytojai — kaip jie ruošiami?

"1970 m. mokytojus ruošti veikė Pedagoginis lituanistikos institutas Chicagoje ir Pedagoginiai lituanistikos kursai Clevelande, 1971 m. prie jų prisidėjo Pedagoginiai lit. kursai Detroite ir Philadelphiaje, o šiais metais pradėjo veikti ir Pedagoginiai lit. kursai Los Angeles. Šiais mokslo metais šiose mokytojų ruošti institucijose buvo iš viso 113 studentų. Šios institucijos yra liet. švietimui būtinos ir reikia viską daryti, kad jos išsilaikytų."

"Mokytojams tobulintis rengiame šią vasarą rugpjūčio 12-19 d. jau VII-ją mokytojų studijų savaitę Dainavoje. 1967 m. pradėjome su 69 mokytojais, vėliau kasmet dalyvių skaičius augo, o 1970 m. pridėjus dar lituanistikos kursų jaunimui, praėitą vasarą Dainavos stovyklavietė jau buvo perpildyta. Mokyklų inspektoriai, lankydami mokyklas, pastebi, kiek daug šios studijų savaitės prisideda prie mokslo pažangos".

Nuo 1969 mokytojams eina žurnalas "Švietimo gairės" — du kartus per metus. Redaktorius P. Maldeikis.

Lituanistinės studijos universitetuose — ar jos išsilaikys?

"ŠT rėmė lituanistines studijas Chicago universitete, kur nuo 1970 m. rudens dėstė prof. P. Jonikas ir pastaruoju metu R. Kinka, ir įvedė lituanistiką į Illinois un-to Chicago skyrių (Circle), kur nuo 1972 m. rudens dėsto prof. J. Reklaitienė. Rudens semestre buvo 79 studentai, o šiame pavasario semestre mažiau. Universiteto vadovybė labai vertina lituanistines studijas ir, mums tarpininkaujant, nupirko visą prof. A. Salio lingvistinę biblioteką, daugiau kaip 2000 veikalų. Universitetas ir toliau užsako lituanistikos veikalus, jų tarpe ir Lietuvos enciklopediją. Taigi sudaromos itin palankios sąlygos lituanistikai studijuoti. Reikia tik, kad mes patys, tiek mūsų studentija, tiek tėvai, tiek visa lietuviška visuomenė šią vertingą galimybę suprastume ir lituanistinėmis studijomis pasinaudotume. Svetimieji lituanistiką labai vertina. Bet ji Illinois unte išsilaikys tolei ir tada, kolei ir kada patys lietuviai ją vertins ir studijuos".

Jaunimo pamaldose, kurios buvo gegužės 13 prie Kultūros Židinio Brooklyne. Nuotr. Gedimino Bivainio

JUDAS

PRANAS MUNDEIKIS

IŠ KVERIOTO

10

Petras, pamatęs ristynes, jau buvo paspėjęs atbėgti ir pasižiūrėti, kuo čia tas viskas baigsis. Po viena, palengvėjęs, atslinko ir kiti: Jonas, Jokūbas, Tomas ir Baltramiejus.

Neilgai betrukus atbėgo ir Veronika. Tik ne ristyčių pažūrėti, o visus pusryčių šaukti.

— Ateisim, — pasakė Veronikai Petras. — Bet tu, vaike, geriau čia nesimaišyk, kur vyrai susirenka...

Ir taip, žodis po žodžio, kilo ginčas, kas daugiau pažįsta Palestina. Labiausiai vienas antrą kaitino Judas ir Petras. Bet ir jaunutis Jonas neatsiliko.

— Kuo tu čia dediesi? — rėkė Petras ant Judo. — Iš kur tu čia atsiradai? Toksai išmintimi visą laiką šviečiantis... Kas tau sakė, kad ten Samarija?

— O tu gi jau kas toks? — šaipėsi Judas ir nenorėjo pasiduoti. — Nuo savo tėvo laivės toliau nuėjęs, tur būt, ir nebuvai?.. Aš gi pažįstu visą Galilėją ir visą Samariją. Sakau tau kad čia tas miestas, kurį matai, yra Samarija.

— Palauk, kaip čia dabar išei-na? Karalium nori būti, o rašyti nemoki! — juokėsi Petras. — Kas kita, va, Jonas ar Matas! Jie galėtų nors pas patį karalių už raštininkus eiti...

— Juokas tik man! — atšovė Judas. — Gal tu manai, kad mūsų Mokytojas nenumatė, jog bus jam reikalingi ir du raštininkai?.. Taigi, kai įsteigs savo karalystę, jam bus reikalingi ir ūkvedžiai, ir raštininkai...

— Ir vyresnieji!.. — nukirto Petras.

— Ką tu čia visą laiką su ta vyresnybe? — išsišiepė vėl Judas, net subtilgėjo jo parudavę dantys. — O kuris pinigų geriau skaičiuoti mokam: tu a aš?..

— Nebeilgai tu čia juos skaičiuosi; nebeilgai! — numojo Petras ir nusisuko į šoną. — Jau aną dieną mačiau, kaip mūsų Viešpats labai skersomis dėl to į tave žiūrėjo... O ką? Manai, jis nemato; nežino, kas dedasi?.. Geriau pasakyk tu man paprastai: ką tu išdarinėji su mūsų pinigais?.. O gi ir kitokių dalykelių jau pastebėjome. Apkirps

tau tą raudoną barzdą Viešpats kurią dieną; apkirps!..

— Taigi, taigi. U-hum... — nebeiškentė ir Jonas. — Paskaičiuosime mes tau tą kapšiuoklį kurią dieną; paskaičiuosime...

— Klausyk, vaikine! — pašoko Judas į Joną. — Gal galėtumei prikšti tą savo murziną mazgotę? Bent kol aš už patį vyresnis ir amžiumi, ir paskyrimu... Val Matai? — parodė tarbelę Judas. — Taigi aš tvarkau mūsų pajamas ir išlaidas, o ne tu. Taigi aš jam, o ne tau ir tebūsi atsakingas... Tu gi nieko kol kas netvarkai!.. Ir, tur būt, netvarkysi. — Pasišaipydamas dar pridėjo: — Per jauna dar tavo nosis viršinkauti! — ir pakišo smilių pirštą į pat panosį.

— Judai! Tu perdaug! — pasakė, visą laiką murksojęs, savo tris žodžius ir Tomas.

— Ar jūs ten kada ateisit valgyti, ar ne? Kas ten dabar darosi! — paėjusi kiek arčiau, iš tolo ėmė bartis Marija.

Jėzus ne daug tevalgė: jis buvo labai susirūpinęs. Kada jie vėl leidosi keliauti, jis pasišaukė prie savęs visą dvyliką ir paklausė:

— Tai ko susiginėjote, vyrai? Dėl valdžios, rodos?.. Ar ne?.. Dėl to sakau jum: nė vienas nevalia būti didesniais; nes, kas nori būti pirmas, bus paskutinis... Jeigu tavo ranka tave piktiną, nukirsk ją... Žiūrėkite į dangaus paukščius: nei sėja nei

plauka, o visko turi. Yra neįmanoma išvengti papiktinimų, bet tam, kuris piktina, geriau būtų buvę negimti.

Čia Petras zengtelėjo greičiau ir, pasivijęs Judą, kumštelėjo jam į petį.

— Aha, ar aš tau nesakiau? Va, ir gavai pamokslą! — juokėsi, net prisikišdamas prie ausies.

— Gavai, gavai! — net skersomis persisuko Judas, pamėgdžiodamas Petrą. — Tai kad dar kažin kuris čia gavome?.. Kuriam aną kartą Mokytojas sakė: "Eik tolyn nuo manęs, šėtone: tu esi man papiktinimas..." Taigi?..

— Žinai, ką, Judai? Kai tu šitaip visą laiką... gal aš tikrai paprašysiu mūsų Viešpatį, kad tau išvarytų bent vieną velnią... Bijau, kad bent pusę tų, kurie iš kiaulių išbėgo, bus į tave sulindę...

— Tik jau tu nepradėk galvoti, kad nė vienas į tave neįlindo!.. — atžėrė Judas Petriui, net pasukindamas savo barzdą. — O kurio velniai daugiau klausė, kai buvome išėję mokytojauti? Gal sakysi tavęs?! — dar paklausė.

— Dėl to tai aš nė kiek nesistebiu! — atrėžė ir Petras. — Juk ir aš savo brolio daugiau klausau negu svetimio... — Stabtelėjo apsisuko ir palaukė Andriejaus, kuris ėjo žodis po žodžio kalbėdamasis su Veronika.

Samarija tebuvo tik už kokių varnų, kai jie priėjo Jokūbo sulinį. Jėzus nusprendė čia stabtelėti.

Apžiūrėjęs šulinį, prie jo atsisėdo ir liepė kitiems eiti į miestą apsipirkti.

Pakeliui į Samariją Judas pasigavo už parankės Veroniką ir ėmė ją klausinėti, ką gero jis galėtų Samarijoje jai nupirkti. Veronika tik raudonavo ir nesakė nieko. Tik vėliau, kai Judas vis neatsitraukė su pasiūlymais, ji maloniai pasakė, kad tėvas gali bartis...

Pagalba Veronikai atėjo pačiu laiku: pasivijo juodu Jonas ir Pilypas. Veronika, mandagiai šypsodamasi, pamojavo Judui ir nuėjo su anais dviem.

Nelabai patiko Judui šitoks Veronikos pasitraukimas, bet jis nuostabiai greit susivaldė ir, atsėdęs ant išsikišusios uolienos, palaukė, kol visas būrys ir kitos moterys atėjo iki jo. Marija ir Salomė ėjo su Petru. Paskui juos per kokią porą žingsnių, labai garsiai šnekėdamiesi, ėjo Jokūbas su Matu. Užpakaly jų kiek atsilikę liozginio Baltramiejus, Tomas ir Andriejus. Visi kiti ir Marija Magdalietė ėjo iš paskos. Jie juokavo ir net mėgino dainuoti. Ši jų draugija Judui labiausiai ir patiko, nes Judas, būdamas gero ūpo, mokėdavo ir juokauti. O ūpas jo šiuo metu tikrai buvo geras: jie ėjo į miestą ir jo rankose buvo pinigai... Be to, jau nuo vakar die-

nos jį vėl iš naujo buvo apsidėjęs merginėjimo velnias...

Čia pat juokavo Judas ir čia pat apmąstinėjo, kokia šviesi galėtų būti jo ateitis, jeigu Jėzus tikrai taptų tuo Karaliu Karaliumi... Juk tada tokia Verutė nutūptų jam kaip kurapkėlė su visais savo vainikėliais... Brolyti tu mano! Tik kantrybės, Judai, tik kantrybės! Būk gudrus, Judai, kaip žaltys. Tik tegu tas Izraelio karalius paskiria tave padėjėju arba... kad, sakykime, ir visų karalystės turtų tvarkytoju... Taigi tokių kurapkėlių, kaip Veronika, šimtai atpursėtų... Vis... su kuodeliais, su kuodeliais; vis... pabalusiomis skauterėlėmis...

Bet šiandien jį velnias gundė pakibinti bet kurią iš šitų dviejų. Koks jam skirtumas?

Jėsus į miesto vidurį, kur būdavo prekyvietė ir didesnis žmonių susigrūdimas, Judui pasisėkė taip prajukinti Magdaleną, kad ta jau vienui viena su juo vaikštinėjo po prekyvietę. O netrukus ji ir visai gražiuoju jau su juo šnekėjusi; net, sakykime, meiliai nusišypsodama. Dar pagerėjo, kai Judas nupirko ir jai padovanavo pačių brangiausių Nardo kvepalų.

O! Ir dar daugiau! Juodu taip užsišnekėjo, kad ir iš miesto išėjo drauge ir patys paskutiniai. Kai kiti jau buvo sugrįžę prie Jokūbo šulinio arba nebetoli nuo jo, Judas su Magdaleną dar tebejuokavo ant kalniuko per gerą pusvarstį nuo jų. (bus d.)

LIETUVIŲ PARAPIJOS CHORO ŠVENTĖ

ELIZABETH, N.J.

Šv. Petro ir Povilo lietuvių parapijos choras balandžio 29 entuziastiškai atšventė savo deimantinę 75 metų sukaktį.

Pamaldos

Per iškilmingas pamaldas Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje muz. Vinco Mamaičio diriguojamas choras giedojo kun. G. Šukio mišias Taikos Karalienės garbei. Solistė Irena Stankūnaitė giedojo J. Naujalo Giesmę į Panelę Švenčiausią, solistė Ona Zubavičienė — Bizet Agnus Dei. Mišių pabaigai choras su solistais atliko kun. J. Čižausko Maldą. Vargonais palydėjo J. Stankūnas.

Mišias koncelebravo kunigai J. Pragulbickas, P. Žemeikis ir A. Valančius. Choro dvasios vadovas kun. J. Pragulbickas savo pamokslu iškėlė bažnytinio giedojimo svarbą. Bažnyčios vadovybė muziką labai vertina, kaip turinčią ryškios pastoracinės reikšmės. Gražus giedojimas ir kilni vargonų muzika mus kelia į amžinąjį gėrybių šaltinį — Dievą. Bažnytinė muzika daug kam padėjo jį surasti.

Akademija — banketas

Tuoju po pamaldų parapičiai ir svečiai su choristais rinkosi į parapijos salę, kur buvo suorganizuota speciali 75 metų choro sukakties programa su pietumis.

Iškilmes atidarė choro vadovas muz. V. Mamaitis. Invokaciją sukalbėjo parapijos klebonas kun. Petras Žemeikis. Akademijs — banketo vedėju buvo pakviestas muz. Algirdas Kačanauskas. Savo sveikinime jis pareiškė, kad choras atliko

didelį tautinės kultūros ugdymo darbą išsivijoj, garsino Lietuvos ir lietuvių vardą Elizabetho apylinkė.

Tarp daugelio sveikinimų bei linkėjimų tenka paminėti prof. Juozo Žilevičiaus telegramą, kurioje džiaugiamasi, kad šis meno vienetas gana sunkiose emigracijos sąlygose per 75 metus išsilaikė ir tebesireiškia lietuvių visuomeniniame gyvenime. Profesorius šioj parapijoj yra 30 metų išvargoninkavęs. Jo metu Elizabethas buvo tuo židiniu, kuris skleidė dainos bei giesmės meno spindulius muzikos kultūros dirvonuose.

Koncertas

Jubiliejaus koncertinę programą pradėjo solistės. Mezzo sopranas Ona Zubavičienė su giliu įsijautimu, stilingai atliko V. Klovos "Ei auga, auga" ir Fr. Schuberto "Liepą" (vertimas į lietuvių kalbą sklandžiai atlikta pačios dainininkės). Rūta Raudytė virtuosiškai solo akordeonu pagrojo P. Frosini du numerius. Lyrinis koloratūrinis sopranas Irena Stankūnaitė su emocija ir ekspresija suleido nuotaikoj atliko J. Stankūno "Aš skrajuoju" ir J. Strausso "Juoko dainą", iš operetės "Die Fledermaus". Abi solistės dar padainavo du duetus — St. Šimkaus "Plaukia sau laivelis" ir P. Čaikovskio "Vakaro dainą" iš operos "Pikų dama". Jų dainavimas buvo lyg gausaus vėjo padvelkimas šiltą vasaros vakarą.

Toliau pasirodė parapijos choras — banketo vedėju buvo pakviestas muz. Algirdas Kačanauskas. Savo sveikinime jis pareiškė, kad choras atliko

Elizabetho lietuvių šv. Petro ir Povilo parapijos choras. Pirmoje eilėje sėdi kun. P. Žemeikis — parapijos klebonas, choro vadovas muzikas V. Mamaitis ir kun. J. Pragulbickas.

susidainavęs, klusnus dirigento mostam. Balsai suniveluoti, dainavo su efektu. Muz. V. Mamaitis, turįs kultūringo chorvedžio privalumus, gana nuosekliai ir vykusiai dainas interpretavo. Buvo sudainuotos šios dainos: J. Bendoriaus "Mergužėle, lelijėle", St. Gailevičiaus "Oi toli, toli", J. Gaubo "Žalioj girelėj", J. Stankūno "Oi kada"

ir Č. Sasnausko "Karvelėlis".

"Karvelėlio" solo partiją atliko Ona Zubavičienė. Tai buvo jos jaunystės dienų prisiminimas; gimnazijos laikais šią dainą ji dainavo Lietuvoje. Bisi choras davė J. Karoso "Stikliukėlį". Ši linksmo pobūdžio, gyvo ritmo daina išjudina ir surambėjusius.

Koncertinės dalies akompaniatorius buvo Juozas Stankūnas.

Šventė praėjo nuotaikingai ir pakiliai. Tai buvo gražus choro praeities garbingų dienų minėjimas, davęs stiprybės ir ūpo dirbti dainos meno ateities užmojuose.

J. St.

IŠ MUZIKŲ VEIKLOS

— Solistų Ginos Čapkauskienės ir Kazimiero Yakučio koncertas Cleveland, Ohio, Naujosios parapijos salėj įvykis spalio 13.

— Arnoldas Voketaitis, basbaritonas, solistas, rugpiučio 8 ir 10 dainuos Grant Parko, Chicago, Ill., vasaros koncertų programoje.

— Mišių konkursas yra atsiųstos 5 mišios. Jury komisija dabar susipažįsta su kūriniiais. Jury komisiją sudaro: pirm. Algirdas Kačanauskas iš Brooklyno, sekretario — premijos mecenatas Klemenas Bagdonavičius iš Newark, N. J., nariai — Aleksandras Aleksis iš Waterbury, Conn., Jonas Čižauskas iš Elizabeth, N. J., ir Antanas Giedraitis iš Chicagos, Ill. Premija — 400 dol. Mišių konkursas buvo paskelbtas anksčiau, jis buvo pasibaigęs praeitų metų rudenį, bet jury komisija, nieko ypatingesnio neradusi, susprendė konkursą paiginti. Kaip praneša komisijos pirmininkas, dabar atsiųstais kūriniiais komisija yra patenkinta, ir premija bus greit paskirta.

KOMPOZICIJOS KONKURSAI

Gydytojų korporacijos Fraternitas Lithuanica New Yorko skyrius skelbia konkursą melodijai, kuri turi būti sukurta Birutės Pukelevičiūtės premijuoto eilėraščio "Paskutinis birželis" žodžiam.

Konkurso sąlygos

Melodija turi atitikti eilėraščio dvasią.

Ji turi būti harmonizuota keiturių balsų chorui su piano padanga, skambi, nesudėtinga, kad galėtų ją atlikti eilinis choras.

Už geriausią kūrinių korporacija skiria 500 dol. Jei komisijos nuomone, nė viena iš atsiųstų kompozicijų neatitiktų skelbiamų sąlygų, — premija nebūtų skiriama.

Konkurse gali dalyvauti bet kuriam krašte gyvenęs ir bet kurios tautybės muzikas. Pagal pageidavimą išverstas į anglų kalbą eilėraščių gali būti gautas pas konkurso skelbėjus.

Tas pats autorius gali dalyvauti su kelių kompozicijų variantais.

Premijuota kompozicija laikoma korporacijos nuosavybe, jos išpopuliarinimu rūpinasi organizacija.

Konkursas pasibaigia 1973 rugšėjo 1.

Kūrinių siunčiami šiuo adresu: Dr. Vaclovas Paprockas, 85-13 105th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418. Kompozicijos pasirašomos slapyvardžiu. Atskirame uždareme voke, kuris pažymimas tuo pačiu slapyvardžiu, turi būti autoriaus vardas, pavardė, adresas ir telefono numeris.

Nepremijuoti kūriniai negrąžinami, nebent iš anksto būtų pareikštas autoriaus pageidavimas grąžinti.

Konkurso jury komisija sudaroma iš penkių asmenų. Jos sąstatas bus paskelbtas spaudoje.

Gyd. Korp! Fraternitas Lithuanica N.Y. skyrius

APIE RELIGINĘ MUZIKĄ IR Č. SASNAUSKO KŪRYBĄ

Mieli lietuviai Kristuje! Pereito šimtmečio garsūs rusų kompozitorius Antanas Rubinsteinas sukomponeavo vieno poeto žodžiam "Angelo Giesmė". Giesmės turinyje atvaizduotas Angelas Sargas, niūniuojas dangiško grožio melodiją ir nešą iš dangaus Dievo sutvertą sielą patalpinti ją naujai gimniamame čia ant žemės žmogaus kūne. Naujasis žmogus užgimė, bet jo sielos kitados girdėtoji Angelo Sargio giedotoji giesmės melodija taip įstrigo į jo širdį, kad jis visą savo gyvenimą sirgo dangaus ilgesiu.

Tokiu dangiškųjų gėrybių ilgesiu visi mes esame užsikrėtę, nes visi esame iš Dievo rankų išėję ir vėliau ar anksčiau turėsime sugrįžti į mūsų amžiną tėvynę. Tą tiesą gražiai išreiškė šv. Augustinas, sakdamas: "Nerami yra mano siela, kol neiatsilsės Tavjje, Viešpatie." Kadangi visi mes esame sutverti Dievo paveikslu ir panašumu, todėl visi privalome čia ant žemės savo gyvenimu ir darbais atspindėti neapsakomą Dievo grožį, kitaip sakant, giedoti mūsų Angelo Sargio įdiegtą dangaus ilgesio giesmę. Architektai tai išreiškia statyboje, tapytojai — paveiksluose, skulptoriai — skulptūrose bei drožiniuose, poetai — eilėraščiuose, o kompozitoriai — muzikos kūriniuose.

Kai pavartome muzikos istorijos lapus, atrandame, kad muzikos genijai (kaip Palestrina,

Kun. Kleb. Prano Raugalo žodis po religinės muzikos koncerto balandžio 15 Apreiškimu bažnyčioje Brooklyne

Mozart, Cherubini, Berlioz, Schumann, Bruckner, Verdi ir kiti), ilgėdamiesi dangiškųjų gėrybių užmokesčio, savo kūrybai ėmė "Requiem" mišių tekstą, nes ši muzikos forma yra pati turtingiausia išraiškos priemonė. Už tai ir lietuvių kompozitorius Česlovas Sasnauskas sukomponeuotas "Requiem" mišios yra geriausiai pasisekęs ir stambiausias jo veikalas.

Šiame kūrinyje Česlovas Sasnauskas pasirodė kaip vispusis — subrendęs gabus kompozitorius, turįs didelę melodizingumo dovaną ir sugebą sukurti ryškūs, tampriai su turiniu susijusius muzikinius vaizdus, jautriomis akordų spalvomis keldamas tikinčiųjų širdis prie Dievo.

Reikia manyti, kad Česlovas Sasnauskas, komponuodamas tas mišias ir norėdamas gerai įsigyventi į jų turinį, įsivaizdavo gulįs savo paties laidotuvių kirste, o jo siela atstojosi prieš amžino gyvenimo bei mirties Teisėją giedoją mišių teksto žodžius: "Quid sum miser tunc dicturus? Quem patronum rogaturus, cum vix justus sit securus? — Ką aš vargšas pasakysiu? Kur užtarymo prašysiu, kai save kaltu išvysiu?"

Be šių "Requiem" mišių ir be daugelio tautinį atgimimą žadinusių dainų, Česlovas Sasnauskas mus dar apdovanojo gražiausiomis dvejomis giesmėmis: "Apsaugok, Aukščiausias" ir "Marija, Marija", kurios yra tapusios mūsų tautos religiniais himnais.

Česlovas Sasnauskas buvo giliai tikintis kompozitorius, kuris tvirtai laikėsi tikėjimo ir gyvenimo kaip pridera krikščioniui. Jis kūriniams įkvėpimo ieškojo Dievo meilėje ir Sutvėrėjo jam duotus sugebėjimus visomis jėgomis stengėsi panaudoti tikėjimo dvasioje. Kitaip tariant, tiesas, kurias jis išpažino, ir pamaldumą, kurį jis praktikavo, stengėsi perteikti klausytojam muzikos garsais bei akordų spalvomis ir melodijomis taip gambiai, kad jam pačiam tai tapo jo tikėjimo išpažinimu bei Dievo garbinimu, o žmonėse didžiai žadindavo tikėjimą ir uždegdavo pamaldumą.

Brangūs lietuviai, atpirkti nemaria Kristaus Kūno ir Kraujo

CLEVELANDO VYRŲ OKTETO MARATONAS

Gegužės 12 Clevelande turėtas bene pirmasis kultūrinio lietuvių gyvenimo įvykis: Ryto Babicko vadovaujamas vyrų oktetas Čiurlionio ansamblio namuose davė šimtą dainų koncertą. Padaryti septyni išėjimai: vakarai 7 val. (15 dainų), 8 val. (14 dainų), 9 val. (14 dainų), 10 val. (14 dainų), 11 val. (14 dainų), 12 val. (15 dainų) ir 1 (14 dainų). Repertuaras — 48 lietuviški kūriniai ir 52 kitataučių kompozitorių. Be kelių, kurie buvo padainuoti pasižiūrint į žodžius, visi kiti yra išmokti atmintinai. Ir tobulai: kai vieną kartą vienas antrasis tenoras suklydo, dirigentas dainą pakartojo. Tai milžiniškas krūvis, kurį oktetas vis dėlto pajėgė pakelti. Tiesa, ne be nuovargio žymių. Bet su ta pačia ištverme pabaigoj, kaip ir pradžioj. O pabaigai buvo paliktos pačios įspūdingosios dainos, kaip B. Vasiliausko harm. O dalele, K. Griauzdės harm. Alutis, B. Dvariono Užstalės daina, R. Žigaičio Jaunimo daina, T. Makičino Pypkės dūmai, populiarusis Nemunėlis ir T. Makičino Kur tas kelelis. O kai klausytojai sustoję sukėlė ovacijas, bisui dar buvo pridėta ir 101 daina Motociklas...

Clevelando vyrų oktetas — darbštus ir pajėgus meninis išsivijęs lietuvių vienetas, dainuojąs užtikrintai. Turėjo į koncertą ateiti su nauja vien lietuviškų dainų savo plokštele, bet jos išleidimą suvėlino ganykla.

Oktete dainuoja: bosai R. Bublys ir V. Žiedonis, II bosai M. Aukštuolis ir Dž. Staniškis, tenorai A. Gylys ir M. Motiejūnas, II tenorai R. Butkus ir G. Motiejūnas. Oktetas turi ir solistes — Ireną Grigaliūnaitę.

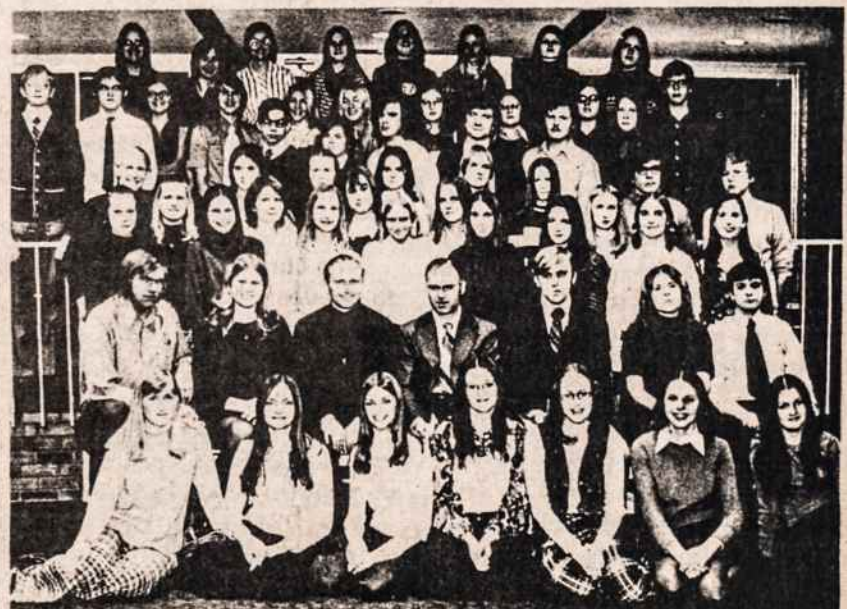
Jaučiamas įgudimas ir susidainavimas. Bet oktete taip pat yra stiprių balsų.

Klausytojai keitėsi. Jie turėjo laisvę ateiti ir išeiti, kas tik kada nori. Tačiau vienai laisvei reikėtų skelbti griežčiausią kovą. Tai rūkioji laisvei. Iš tikrųjų tai be galo nesocialūs padarai: jie nerūko išėję pertraukę metu, bet būtinai salėj. Per kelias valandas jie pajėgė ją paversti prismardinta rūkykla, tinkama dešrom ir kumpiam rūkyti. O kai lietuviui sudaroma proga išgerti (veikė bufetas), tai atsiranda "entuziastų" ir pašūkauti. Bet oktetas sėkmingai nugalėjo ir šias kliūtis. Keli klausytojai koncertą išklaušė nuo pradžios iki galo, o jis su pertraukomis truko 7 valandas. Už įėjimą iš suaugusių ėmė po tris dol., iš studentų — po pusantro dol.

S.P.

Emilija Pakštaitė su jos paruoštu vaikų chorą iš Donelaičio lituanistinės mokyklos. Šis vaikų choras dalyvavo Clevelando pastatymuose balandžio 28-29 ir gegužės 5-6 Chicagoj, Marijos aukštesniosios mokyklos salėj. Nuotr. V. Noreikos

Jaunimo centro choras Chicagoje. Nuotr. D. Vakarės

BALFO CENTRO VALDYBOS pareiškimas lietuvių visuomenei

Visuomenė spaudoje skaitė straipsnių, aprašymų, pasikalbėjimų bei pasisakymų Balfio reikalu. Visi pareiškimai, pasisakymai ir pasikalbėjimai, pasirodę spaudoje, su labai mažomis išimtimis, buvo padaryti Balfio seimo Detroito išrinktos naujos centro valdybos pirmininkės p. M. Rudienės ir Balfio Chicagos apskrities vadovybės.

Balfio centro valdyba nenorėdama pakenkti vykdomai šalpai ir organizacijos prestižui, iki šiol neišėjo į viešą spaudą, neatsakinėjo į pareiškimus ir kaltinimus, kurie daugiausia buvo užgaulūs, neteisingi, kenkia ne tik centro valdybai ar jos paskiriems nariams, bet ir visai organizacijai. Galvojome, kad gal bus galima skirtumų išlyginti tarpusavy.

Pasirodo, kad naujai išrinktoji valdyba, ypač pirmininkė p. M. Rudienė, ne tik nesiekia susitarimo, išsiaiškinimo, bet ir toliau daro viešus pareiškimus; naujai išrinktosios valdybos nutarimai yra nesuderinami su organizacijos statutu bei organizacine tvarka. Straipsniuose ir pareiškimuose dėl susidariusios padėties kaltinama centro valdyba, jos atskiri nariai ir ypač pirmininkas kun. V. Martinkus. Pareiškimuose spaudoje nueita taip toli, kad implikuojama pasitarinamumo okupantai. O naujai išrinktosios valdybos balandžio 18 Chicagoje sušauktoje spaudos konferencijoje, kuriai vadovavo p. M. Rudienė ir kuioje dalyvavo naujosios valdybos nariai bei direktoriai, buvo garsiai reikiama: "Ten New York'e destruktivinį darbą Balfio daro, tur būt. Maskvos agentai." Taip pat konferencijoj pastabomis iš vietų buvo viešai kaltinama centro valdyba dėl kažkokių finansinių malversacijų, o kai kurie konferencijos dalyviai pakartotinai šūkavo: "Tenai vagia!" Konferencijos vadovė visai nemėgino tokių pareiškimų stabdyti.

Dėl vadinamųjų finansinių malversacijų ir vagysčių paaiškina.

1. Prieš Balfio seimą Detroito, kaip įprasta, buvo paruošta dvejų metų finansinė apyskaita ir su revizijos komisijos aktu pateikta seimui. Seimas apyskaitą ir revizijos komisijos aktą patvirtino.

2. Balfas, kaip inkorporuota organizacija, kasmet siunčia finansines apyskaitas: a. Internal Revenue, b. Department of Commerce, c. Department of State, d. New Yorko, Illinois ir Massachusetts valstijų Attorney General įstaigoms. New Yorko miesto ir valstijos revizoriai tikrina mūsų įstaigą.

3. Kas dveji metai įstaigą tikrina Balfio revizijos komisija.

4. Visą finansinę atskaitomybę kas trys mėnesiai tikrina Public Accountant; savo raportus siunčia atitinkamoms valdžios įstaigoms.

Balfio centro atskaitomybės knygos bei dokumentai visada yra atviri bet kokiam revizijai.

Esant tokiai padėčiai, Balfio centro valdyba nebegali ilgai tylėti ir yra priversta, nors ir labai nemaloniu reikalu, informuoti lietuvių visuomenę. Visuomenė, kurios aukomis Balfas vykdo šalpa, turi teisę žinoti, kas iš tikrųjų yra kaltas dėl susidariusios padėties, kurios pasekmė yra tokia, kad praktiškas šalpos darbas yra sustojęs ir sunku numatyti, kada begalės būti pradėtas.

-o-

Visa ši nemaloni istorija prasidėjo prieš kelerius metus, kai maža Chicagos balfininkų grupė direktorių suvažiavimuose ir seimuose pradėjo kelti Balfio centro iš New Yorko į Chicagą perkėlimo klausimą. Perkėlimo priežastys: New York'e nesą iš ko sudaryti veiklios Balfio centro valdybos, Balfio keturių aukštųjų nuosavas mūrinis namas esąs nesaugioji vieta ir duodąs didelius nuostolius.

Per eilę metų į direktoriatą buvo vis daugiau išrenkama chigagiškių. Susidarė taip, kad iš 32 statute numatytų direktorių

chigagiškių yra 15, — tai beveik pusė viso direktoriato. 1970 poseiminis direktorių posėdis Bostone, nors ir prieš statutą, chigagiškių siūlymu direktorių tarybos pirmininke išsirikto p. M. Rudienę, kuri pradėjo vadovauti direktoriatui.

P. M. Rudienė, nesiskaitydama su centro valdyba, pradėjo šaukti direktorių suvažiavimus, nustatyti dienotvarkes, parinkti seimų vietas ir t.t. Ne paslaptis, kad ir paskutinis seimas, prieš centro valdybos valią, buvo sušauktas Chicagos pašonėje Detroito, kad Chicagos skyrių atstovam būtų pigiau ir patogiau nuvykti.

1972 balandžio 28 direktorių suvažiavime Chicagoje jau konkrečiai buvo iškeltas Balfio centro perkėlimo klausimas. Ryšium su tariamu Balfio nuosavo namo netinkamumu direktoriatas išrinko komisiją padėčiai iširti. Į komisiją nebuvo išrinktas nė vienas direktorius iš New Yorko. Komisija pirmininku išsirikto chigagišį p. A. Baliūną.

P. A. Baliūnas išsiuntinėjo visiem direktoriams platų aplinkrašį, prašydamas pasisakyti perkėlimo klausimu. Prieš seimą Detroito p. A. Baliūnas atvyko į Brooklyną ir pats apžiūrėjo namą. Surinktus direktorių pasisakymus ir savo įspūdį apie Balfio namą jis referavo seimo plenumo, rekomenduodamas Balfio centro įstaigą perkelti į Chicagą.

Kai kurie seimo atstovai prašė p. A. Baliūną paskelbti, kiek direktorių pasisakė už perkėlimą. Nors ir pakartotinai prašant, p. A. Baliūnas davinių nepaskelbė. Prieš seimą centro valdyba išsiuntė aplinkrašį visiem skyriams, prašydamas pasisakyti perkėlimo klausimu. Atsakymai grįžo į seimui rengti komitetą Detroito, kuris, manoma, perdavė mandatų komisijai. Mandatų komisija taip pat seimui nepaskelbė, kiek skyrių pasisakė už centro palikimą New York'e ir kiek už perkėlimą į Chicagą.

Normaliai, po seimų visi susirašinėjamai, įgaliojimai, komisijų nutarimai, balsavimo kortelės ir kita medžiaga, surišta su seimų darbais, grįždavo į centrą, į seimo bylą. Tokių bylų centras turi penkiolikos seimų. Deja, Detroito seimo medžiaga centre nėra gauta, ir nežinia, kur ji yra.

Perkėlimo reikalą svarstant seime, Chicagos grupė, keldama neesminius klausimus, vis kaltindama centro valdybą nepagrįstais dalykais ir neleidama pasisakyti, kai chigagiškiam buvo leista kalbėti neapribojant laiko, išvargino ir išnervino atstovus tiek, kad dalis jų išėjo ir nedalyvavo balsavime. Pagaliau šis labai svarbus Balfio organizacijai klausimas, surištas su išlaidomis ir nuostoliais, penkių balsų persvara buvo nubalsuotas — Balfą perkelti į Chicagą.

Po balsavimo poseiminiame direktorių posėdyje iš Chicagoje gyvenančių direktorių buvo sudaryta centro valdyba ir jos pirmininke išrinkta p. M. Rudienė. Tame pat posėdyje naujai išrinktoji valdyba, kad nesutrukdytų vykdomos šalpos ir administracinių darbų, prašė senąją valdybą su visa atsakomybe eiti pareigas nuo trijų iki šešių mėnesių, kad per tą laiką naujoji valdyba galėtų susirasti ir išsinuomoti atitinkamas patalpas, administracijos personalą ir pasiruošti darbui.

-o-

Nuo čia ir prasidėjo visos Balfio bėdos. Naujoji pirmininkė 1972 gruodžio 2, praėjus vos vienam mėnesiui nuo seimo, atvyko į Balfio centrą, apžiūrėjo įstaigą, pasiėmė vieną kitą dokumentą ir paprašė 2,000 dol. naujai centro įstaigai suorganizuoti. Pinigai buvo duoti. Tarnautojam davė įsakymą paruošti įstaigos perdavimą, — parduoti raštines ir kitą inventorių, nes jo vežti į Chicagą nesą ketinama, o taip pat davė įgaliojimą parduoti namą. Tuo būdu naujai išrinktoji valdyba ir jos pirmininkė,

neperėmusi Balfio atskaitomybės knygų, bylų, dokumentų, inventoriaus, kilnojamo ir nekilnojamo turto ir nepasirašius perėmimo — perdavimo akto, pradėjo administruoti Balfą. Šiais savo perankstyvais ir neteisėtais veiksmais įnešė anarchiją į organizacijos administravimą.

Atsirado New Yorko Balfio skyriaus byla federaliniam teisme, kur skyrius kaltina centro valdybą už netvarkingą ir neatšakingą seimo vedimą ir naująją valdybą už neteisėtus veiksmus. Paaškęs bylos iškėlimui teisme, centro valdyba per savo atstovę teisme advokatę dr. E. Armanię prašė perduoti p. M. Rudienę per jos advokatą sugestiją, kad valdyba yra pasiryžusi ieškoti kokio nors susitarimo, nes tai nepaprastai kenkia organizacijos prestižui ir duoda nuostolius.

Užot gavus kokį išsiaiškinimo pasiūlymą, buvo patirta, kad naujoji valdyba savo raštais, pridėdama pasidirbtą antspaudą, iš anksto nepainformuodama dar teisėtai tebedirbančios valdybos, užšaldė visus Balfio fondus bankuose. Buvo paralyzuotas visas Balfio darbas. Pradėjo grįžti kaip nepadengti anksčiau valdybos išduoti šalpos, nominuotų sumų ir valstybinių mokesčių čekiai. Valdyba nebeturėjo iš ko apmokėti namų šildymo, įstaigos apšvietimo, pašto ir kitų būtiniausių išlaidų.

Federaliniam teismui atsiskaitant spręsti bylą, kaip esančią ne jo jurisdikcijoje, p. M. Rudienė su generaliniu sekretorium p. A. Dzirvonu ir advokatu vasario 7 atvyko į Balfio centrą ir, grasindama policija, pasiėmė tiek šalpos bylų ir kitų dokumentų, kiek tilpo į jos atsivežtus du lagaminus. Naujoji valdyba, nesiskaitydama su visuomenės suauktais pinigais, pasisamdė brangius advokatus, sumokėdama jiems 1,048 dol.

Dviem atvejais buvo kreiptasi raštu į naująją centro valdybą dėl susidariusios administracinės netvarkos. Nė į vieną kreipimąsi nebuvo gautas atsakymas. Visur naujoji valdyba kaltina mus nekooperavimu. Kokiu būdu mes galim kooperuoti, jei naujoji valdyba visai to nenori ir į mūsų kreipimąsi nereaguoja. Visus savo įsakymus nukreipia į samdomus tarnautojus, kurie nėra atsakingi už organizaciją. Tarnautojam naujosios valdybos pirmininkės buvo duodami įsakymai: parduoti, supakuoti paruošti ir persiųsti. Manome, kad p. M. Rudienė turėjo žinoti, jog tarnautojai neturi teisės to daryti. Mes tebeiname pareigas ir tebesame atsakingi už organizaciją ir jos turtą.

Nuo Detroito seimo iki fondų New Yorkas, 1973 gegužės 9

Šaulių moterų vėliava pašventinta birželio 14 Detroito. Vėliavoje įrašyta "L. Š. Sąjungos Močiutės Sibiro kankinės Emilijos Putvienės šaulės J.A.V. ir Kanadoje". Vėliavos mecenatė a.a. Šaulė Stasė Pranienė. Šaulių moterų vadovė Stefanija Kaunelienė vėliavą perduoda St. Butkaus kuopos moterų vadovei Emilijai Kutkieni, kuri pirmdama vėliavą bučiuoja. Dešinėje Elzbieta Jodinskienė. Nuotr. K. Sragausko

LMK Federacijos New Yorko Klubu valdyba, surengusi Atvelykio popietę. Iš k. S. Kačinskienė, M. Noreikienė, J. Vytuvienė, J. Gerdvilienė, M. Žukauskienė — pirmininkė, S. Skobeikienė, M. Ulėnienė. Nuotr. Lino Vytuvio

užšaldymo mūsų buvo įvykdyta ši šalpa: 1) naujų medžiagų siuntiniai buvo sušalpa 119 seimų, 2) dėvėtai drabužiais ir vaistais Lenkijoje ir kituose kraštuose — 212 seimų, 3) pinigais įvairiuose kraštuose — 12 seimų, 4) išsiūsta privačių asmenų apmokėtų 19 siuntų.

-o-

Kol naujoji valdyba, tvarkingai pasirašydama perėmimo-perdavimo aktus, neperims visos administracijos, — ji yra tik išrinktoji, t. y. "elected" valdyba, ir neturi teisės veikti, daryti išlaidas ir kalbėti organizacijos vardu.

Už visą netvarką, kuri susidarė dėl naujosios centro valdybos neteisėtų ir arogantiškų veiksmų, yra atsakinga ji, o ne mes. Mes dirbame organizacijai po kelerius metus, o kai kurie valdybos nariai — po keliolika metų. Darėme viską, kad Balfio organizacija stiprėtų ir galimai didesnis vargstančių lietuvių skaičius būtų sušalptas. Mūsų didysis rūpestis yra, kad ir toliau ši labai reikalinga organizacija tęstų savo veiklą teisingu ir nuosirdžiu darbu.

Kun. V. Martinkus, pirmininkas
Dr. E. Armaniė, vicepirmininkė
Emilija Čekienė, vicepirmininkė
Dr. J. Jasaitis, vicepirmininkas
Bronė Spūdienė, vicepirmininkė
Dr. A. Škėrys, išdininkas

KETURIOS NAUJOS KNYGOS JAUNIMUI

tai Danutės Brazytės Bindokienės "Parkas anapus gatvės", Julijos Švabaitės Gylienės "Gabriuko užrašai", Nijolės Jankutės Užubalienės "Nuo devynių iki pirmos" ir Vlado Vijeikio "Saugūnas"

Pasidžiaugti tomis knygomis ir visuomenei su jomis supažindinti, paskatinti pirkti ir skaityti JAV LB Švietimo tarybos iniciatyva buvo surengta literatūros šventė Jaunimo centre gegužės 13. Šventės metu taryba ne tik atžymėjo naujųjų knygų autorius, bet taip pat ir savo bendradarbius ir mecenatus, be kurių talkos ji nebūtų galėjusi nė žingsnio žengti pirmyn. Knygų, kurios būtų šių dienų vaikui įdomios ir patrauklios, turime nedaug. Norėdama paskatinti kūrėjus rašyti ir jaunam skaitytojui, Švietimo taryba, Jono Kavaliūno vadovaujama, perėjais metais buvo paskelbusi konkursą parašyti jaunimui tinkamą veikalą; tas veikalas — novelė, romanas, apysaka — turėjo būti netrumpesnis kaip 150 mašinėlė rašytų puslapių, o laimėjusiam buvo paskirta 1000 dol. premija. Konkursą organizavo ir jam vadovavo komisija su pirmininku kun. J. Vaišniu. O konkursiniam rašiniui įvertinti komisija buvo sudaryta Kanadoj, Montrealy: pirmininkas dr. Henrikas Nagys ir nariai — Vytautas Jonynas, Daina Kerbelytė, Regina Stakevičiūtė ir Rasa Lukoševičiūtė.

Iš devynių konkursui atsiųstų kūrinių komisija pripažino premijos verta apysaką "Parkas anapus gatvės" ir autorei D. Brazytei-Bindokienei šventės metu ta premija ir buvo įteikta. (Skaitytojai tikriausiai atsimena ir kitas tos pačios autorės knygas, jaunimo mieliai skaitomas, pvz. "Keturkojis ugniagesys" ar neseniai išėjusią taip pat premijuotą apysaką "Mieste nesaugu".) Šis konkursas ypač pasisekė dar ir dėl to, kad gauta ir daugiau vertingų kūrinių. Montreolio komisija atkreipė dėmesį į Julijos Švabaitės Gylienės, mūsų skaitančiai publikai pažįstamos poetės, apysaką "Gabriuko užrašai", "Nuo devynių iki pirmos" — Nijolės Jankutės Užubalienės, kurios knygas jaunimas jau senai pamėgęs, ir Vlado Vijeikio "Saugūnas".

Sugiedojus Tautos Himną ir tyliai susikaupimo minute pagerbus Romą Kalantą bei prisimintus perėjusių metų įvykius Lietuvoj, atidarymo žodį tarė kun. J. Vaišnis, SJ. Lauktasis vertinimo komisijos pirmininkas dr. H. Nagys į iškilmę atvykti negalėjo. Pasidžiaugęs laimėjimais, kun. Vaišnis perskaitė komisijos protokolą ir pakvietė laureatę į sceną, kur jai buvo įteikta premija. Publikai nuosirdžiai plojant, scenoje pasirodė ir kitų atžymėtų veikalų autoriai. Tik Švabaitė-Gylienė negalėjo dalyvauti. Buvo gauta daug nuosirdžių entuziastingų sveikinimų raštų, o Rašytojų Draugijos pirmininkui Leonardui Andrieui neatvykus, nuotaikingu

žodžiu pasveikino poetas K. Bradūnas Rašytojų Draugijos vardu. Paskutinis žodis teko laimėjusios premiją apysakos autorei. Ji, rožių glėbiais apdovanota, padėjo visiem, sudariusiems sąlygas jai rašyti ir išvysti savo kūrinį atspausdinti. Ji rašanti jaunam skaitytojui, džiaugiasi, kai jos knygos mieliai skaitomos, ir tikisi, kad ir ši knyga patiks, o tai jai bus paskata ir daugiau rašyti.

Baigiantis oficialiai daliai, į sceną buvo iškviešti vadovėlių, pratimų ir jaunimo skaitinių autoriai. Taip pat dailininkai, iliustravę Švietimo tarybos leidinius, ir tų leidinių mecenatai. Švietimo taryba, norėdama išreikšti jiems savo padėką, apdovanojo kiekvieną iš jų premijuota knyga, ką tik išėjusia iš spaudos.

Meninės dalies vadovė Dalia Juknevičiūtė paskaitė iš premijuotos apysakos, Živilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė ir Viktoras Dirda paskaitė savo kūrybos, Vakarais buvo baigtas inscenuota kantata "Paklydėlis sūnus", muzika C. A. Debussy, kurią scenai pritaikė ir išvertė Izabelė Motekaitienė. Tėvo rolę dainavo Vytautas Radys, motinos — Praurimė Ragier, sūnaus — Julius Savrimas. Akomponavo Manigirdas Motekaitis, šokiam vadovavo Kristina Gintautienė, dekoracijas tvarkė Juozas Kiburas, apšvietimą — Vytautas Žygas, grimą — Simas Velbaisas.

Knygą skaitytojui reikia pristatyti, miela pabūti su rašiusiais ir laimėjusiais, prasminga pagerbti visus, kurie neša labai sunkią lietuviškojo švietimo naštą. Žiūrovai tai vertino ir neabejojo rengėjų nuosirdumu bei rūpestingumu. Bet vakaras per ilgai užtruko ir publikos nuovargis buvo jaučiamas, dėl to gal ir meninė programa nebuvo taip atidžiai sekama. — Po programos visi žiūrovai buvo pavaišinti elegantiškai paruoštais užkandžiais ir kava.

A.S.

LENKIOJE UŽDRAUSTAS LIETUVIŠKAS ŽURNALAS

Lietuvių visuomeninė-kultūrinė draugija Lenkijoje, įsisteigusi 1957, keletą metų Varšuvoje leido "Varsnų" mėnraštį. 1973 pradžioj Lenkijos vyriausybė uždraudė lietuvių draugijai toliau leisti "Varsnų" žurnalą. Tuo pačiu atėmė lietuviams teisę per savo spaudą susisiekti ir puoselėti savo kultūrinius reikalus.

Šis Lenkijos vyriausybės žygis yra priešingas žmogaus ir piliečio teisėms ir laisvėm, kurias pripažinti ir leisti jomis naudotis Lenkijos vyriausybė yra įsipareigojusi Jungtinėse Tautose. (E)

SAVOTIŠKĄ KRITIKĄ SVARSTANT

DR. TOMAS ŽIURAITIS, O.P.

2 (Tęsinys iš pereinamo nr.)

Savotiškasis metodas
1. L.D., lyg ir istorinio metodo paskatintas, pradeda pačią savo kritiką, štai ką monsinjorui pripažindamas:

„Reikia pripažinti, kad lietuvių spaudoje toks straipsnis („Po mokslo kauke“, — T. Ž.) per pastaruosius dešimtmečius bus, tur būt, pirmas ir vienintelis“ (L.D.).

Toks straipsnis, kurio autorius būtų monsinjoras Leonardas C. Gižinskas, T.L., parašęs straipsnį, pavadinimą „Po mokslo kauke“, išspausdintą Darbininke ir t.t. — tokio straipsnio, suprantama, iš viso nėra buvę jokioje spaudoje.

Jeigu L.D. manytų, kad toks monsinjoro straipsnis iš esmės turinio atžvilgiu lietuvių spaudoje per pastaruosius dešimtmečius yra pirmas ir vienintelis, tai jis labai klystų. Juo labiau, kad tokio turinio straipsnis lietuvių spaudoje nėra pirmas ir vienintelis per pastaruosius net dvejus metus.

Tam tikra proga šių eilučių autorius rašė 1971 Tėviškės Žiburiuose (Nr. 21-27) ir 1972 Dirvoje (Nr. 52-56), angliškai Vyttyje (1971, Nr. 9 ir 10) darvinizmo, teilhardizmo ir šiaip evoliucijos klausimais. Tuos klausimus nagrinėjant, daug dėmesio kreipta ir į Darvino laiškus, kuriuose jis pats savotiškai prakeikė (vėlesniame amžiuje) „savo atvirumą“ — skelbtą vadinamąją evoliucijos mokslą. Darvinas tą savo atvirumą šitaip savo būdu prakeikė: „Aš tikiu, kad visa tai yra mano paties kaltė — tas prakeiktas mano atvirumas“ („I believe it is all my own fault — my own d—d (damned) candour“). (5) Jau 1856 Darvinas rašė savo artimiausiam draugui — botanikui R. Hooker apie savo būsimąją knygą „Rūšių kilmė“, pasirodžiusią 1859, kad jis, nors ir melanholiškos slėgiamas, vis dėlto pasiryžęs tą knygą („my larger work“) paskelbti, nes esą daug lengviau apgaudinėti, negu tiesą skelbti („mischief by spreading error“). Padrąsintas savo draugų, jis pasijuto lyg nieko nebija, nors ir būtų kaltinamas dėl tokio apgaudinėjimo („I do

not fear being tied down to error“). Vargu ar Darvinas būtų išdrįsęs tą savo „Rūšių kilmę“ paskelbti, jeigu jis nebūtų turėjęs net per 20 metų tokių skatintojų, kaip Thomas Huxley, C. Lyell, R. Hooker. (6) Darvinas pagaliau ir paskelbė mokslo vardu tą savo garsiąją knygą, įrodžiusią, kad daug lengviau yra apgaudinėti, negu tiesą skelbti. O tai jau reiškia Darvino teoriją, anot monsinjoro, po mokslo kauke.

Tuose straipsniuose šių eilučių autorius nurodė ir tai, kodėl teilhardizmas, šalia gerų savybių, yra, pasak paties Teilhardo, „rimta fantazija“, t. y. savo rūšies pasakos suaugusiems ar nesuaugusiems. Juo labiau, kad tose „rimtos fantazijos“ pasakose krikščionių Dievas turi būti sintezės būdu sujungtas su marksistų dievu, kad turėtų vienintelį Dievą, kurį ateityje privalėtume garbinti meilėje ir tiesoje (Teilhard de Chardin). (7) Tai jau absurdiškų pasakų sintetinis dievas. Žodžiu, tas monsinjoro straipsnis iš esmės turinio atžvilgiu mūsų spaudoje nėra pirmas ir vienintelis per pastaruosius net dvejus metus.

Įdomu, kad L.D. labai parūpo tie pastarieji dešimtmečiai ryšium su monsinjoro tuo straipsniu, tartum L.D. būtų norėjęs pabrėžti monsinjoro „pirmą ir vienintelį“ išsišokimą per tuos dešimtmečius. Tas monsinjoro „išsišokimas“ dar labiau būtų paašikėjęs, jeigu L.D. ne bendrybėmis, bet konkrečiai mūsų spaudoje tuos dešimtmečius būtų paminėjęs, pradedant 1920 ir baigiant 1940. Tai mūsų žurnalo Kosmos ir jo Gamtos Draugo priedo metai, kuriuose darvinizmas ir šiaip evoliucijos teorijos pasirodė vien tik mokslo vardu, t. y. po mokslo kauke, kaip ir tame monsinjoro straipsnyje. Tokiu būdu monsinjoras tęsia ir mūsų spaudos labai garbingą tradiciją, kovojančią prieš darvinizmo ir evoliucijų teorijų vienokios ar kitokios rūšies pasakas. Visiškai be jokio reikalo L.D. tą monsinjoro straipsnį vadiną naujove: „Pasirodžius tokią naujovę, darosi labai įdomu pažūrėti, ką rašo kiti mūsų (ir ne vien mūsų), kad ir netokie pažangūs, autoriai“ (L. D.). Tokia ironija L.D. baigia savo lyg

tai istoriniu metodu įvertinti per pastaruosius dešimtmečius mūsų spaudoje pasirodžiusią tą vadinamąją pirmą ir vienintelę naujovę, į kurią L.D. pažiūri net katalikiškų šaltinių metodu.

2. Iš tų šaltinių L.D. pasirenka Lietuvos Enciklopedijos šesťtąjį tomą apie evoliuciją kaip vadinamąjį šaltinį, iš kurio jis pateikia ne visiškai tikslią tokią pastabėlę: „Šiandien didelė dauguma biologų mano, kad E., kaip istorinis vyksmas, yra pakankamai tvirtai įrodytas (136)“ (mano pbr.).

Pateikęs tų biologų tokią manyką, o ne įrodymą, L.D., atrodo, jaučiasi pakankamai tvirtai nurodęs, kad taip mano „ir visos pasaulio enciklopedijos“ (L.D., mano pbr.).

Ar L.D. iš tikrųjų patikrino visas enciklopedijas, kiek tik jų yra visame pasaulyje? Sprendžiant iš jo tos kritikos, pasirodė, kad jis nėra užtektinai patikrinęs net labiausiai žinomų enciklopedijų, kurios su kiekviena nauja laida daugiau ar mažiau keičia savo tuos evoliucinius manykus, kad vadinamasis evoliucijos vyksmas kaip nors pakankamai tvirtai įvyktų bent mokslo vardu. Tokiu vardu stebėtinai naiviai remiasi ir mūsų enciklopedija organinės „evoliucijos“ problematikos klausimais.

Henry Fairfield Osborn, amerikiečių geologas ir paleontologas, gamtos mokslininkų 1931 iškilmingai pripažintas pačiu žymiausiu ekspertu geologijos-paleontologijos srityje, kuriam iš dalies galėtų prilygti savo tyrinėjimų palikimu Pierre Marcelin Boule, prancūzų paleontologas, antropologas ir geologas. Tas Osborn įrodė, kad visos evoliucijos teorijos neturi jokio pagrindo mokslo pasaulyje, jos visos yra sužlugusios (all theories of evolution have collapsed). (8)

Jau mum gerai žinomas Julian Huxley griežtai atmeta darvinizmą ir visas kitas evoliucijos teorijas (išskiriant savąją — daug „tobulesnę“ evoliucijos teoriją). Visos tos teorijos viena po kitos sužlugo („all theories lumped together“) su garsiąja savo ortogenezė, neišskiriant, aišku, lamarkizmo ir rusų Lysenkos miščiurizmo, kuris dabar esąs Rusijoje oficialiai priimtas genetikai ir evoliucijai aiškinti. Visos tos teorijos negalioja mokslo pasaulyje („they are out“), o ne vien tik lamarkizmas ir miščiurizmas sužlugo. (Bus daugiau)

5. Darvino laiški: Francis Darwin and A.C. Seward, Editors. More Letters of Charles Darwin, New York, 1903, I tomas, p. 230: šiame tome 494 p. ir 377 laiški.

Dėl tam tikrų priežasčių šis pirmas tomas pavadintas „Daugiau laišku“ (More Letters), tuo tarpu antras tomas yra toks: Francis Darwin: The Life and Letters of Charles Darwin, New York, 1959, II t.; šiame tome 562 p., — laiški pateikti ne eilės numeriu tvarka, bet pagal jų datą ir jų turinio atranką, ko nereikėjo daryti, ruošiant Darvino laišku pačią pirmąjį (1887) laidą... Pastaroje laidoje yra tokių laišku, kurie jau per daug pesimistiškai papildė tą aukščiausiai pacituotą Darvino prisipažinimą ir (evoliucijos „faktų“) prakeikimą, kaip minėta (I t., p. 230).

6. Darvino laiški: II tomas, loc. cit., — žiūr. 1859.X.3 datos visą laišku.

7. Teilhard de Chardin: Pať Teilhardas 1952 parašė tam tikrą laišku, išpažindamas savo būdu išvystytą „Dievą“ (rašomą didžiąja raide) — tai „krikščionių-marksistų Dievas“, kurį atskirai pagnūrinėsimė.

8. Henry F. Osborn: plg. žurn. Nature — September 28, 1931, kurį čia pateikiame pagal A.N. Field — loc. cit., p. 15.

LIMA'S DINER
Good Food at Reasonable Prices
168 Union Ave.
East Rutherford, N. J.

DEBONAIR SUPPER CLUB
7507 New Utrecht Ave.
Brooklyn, N.Y.
Call: 232-9558 for Res.

J. Mel

<p>LATAM'S BEAUTY SALON Hair Cutting-Styling Permanents Hair Coloring 508 21st. Ave. Paterson, New Jersey. Lake Nite Fri. Call: 201 523-7023</p>	<p>MEMORIAL DAY GREETINGS</p>	
<p>FISHERMAN'S WHARF on the River Rumson, N. J. Open 7 Days a Week For Luncheon-Cocktails Dinner & Banquets Call: 201 842-2200</p>	<p>COWPERTHWAIT GREETING CARD CO. Fund Raising Items Candy, Household Items, Gift Items Churches, Organizations, Scouts See Us For Fund Raising Needs Barrington, New Jersey Call: 609 547-2887</p>	<p>B & R ELECTRIC Electrical Contractor, Residential-Commercial and Industrial N. J. License and Business Permits 4543 37 Florence Drive Clark, N.J. Call 201 382-2234 Mr. Bruno Colomaban</p>
<p>JUTLAND SHELL Open 7 Days a Week. General Auto Repairs. Road Service, Tires, Batteries Accessories Route 78 Jutland Corners Jutland, New Jersey Call: 201 735-4535</p>	<p>EL RANCHO ARGENTINA RESTAURANT Open 6 Days a Week 12 E. 32nd. Street N. Y.C. Call MU 3-1535</p>	<p>HUGO SMULDERS REALTY CO. INC. 445 Palisade Ave. Jersey City, N. J. Call: 201 798-5100</p>
<p>CATERLAND DELICATESSEN 327 Franklin Avenue Wyckoff, New Jersey. Open 7 Days a Week. Call: 201 891-9884 We Also Do Catering</p>	<p>C.C.V. AUTO INC. 2357 60th Street Brooklyn General Auto Repairs, Road Service, Tires, Batteries and Accessories Open 6 Days a Week. Closed Sundays. Call 999-3961</p>	<p>NITE GRAPHICS 936 Main Ave. Passaic, N. J. Call 201 777-7782 or 7111</p>
<p>SATELLITE LOUNGE RESTAURANT Continuous Entertainment 7 Nites a Week Wrightstown-Cookstown Road Cookstown, N. J. 1/4 Mile East of McGuire Air Force Base Call: 609 758-7133</p>	<p>ESPOSITO'S REST. AND COCKTAIL LOUNGE Open 6 Days a Week Where Good Friends Meet 7 East Ridgewood Ave. Ridgewood, N.J. Call 201 445-1033</p>	<p>UNCLE LOUIE'S CONSTRUCTION 327 Broadway Passaic, N. J. Call: 201 773-5011</p>
<p>ENGLISHTOWN WINCHESTER PUBLIC SHOOTING CENTER Trap & Skeet Shooting, Rifle & Pistol Ranges Available. Dave & Flo Ballie-Owner-Mgrs. 11509 Old Bridge Road Englishtown, New Jersey Call: 201 446-9825 Or 4533 Mr. John Starace</p>	<p>ALCARE RESPIRATORY SERVICE INC. Box 63 Nyack, New York Call: 914-358-0800</p>	<p>WELCOME INN Open 7 Days a Week Where Good Friends Meet Cooper Ave. & 65th Place Glendale, L.I. Call: EV 2-9880</p>
<p>D&L DISCOUNT Paint & Wallpaper Open 6 Days a Week 1522 Main Street, Rahway, New Jersey Call 201 388-9333</p>	<p>AMW SHELL SERVICE CENTER Open 7 Days a Week General Auto Repairs, Road Service, Tune-ups, Tires, Repairs, Towing 108-99 Elizabeth Ave. Corner Scott Place Elizabeth, N. J. Call: 201 351-9592</p>	<p>CULVER'S FLOWER SHOP 1314 Washington Street Wilmington, Delaware (302) 656-3347</p>
<p>THE POINT AFTER His or Hers Hair Cutting 620 McBride Ave. West Paterson-New Jersey Open Tues. Sat. Til 6 p.m. Call: 201 525-9316 Mr. Al Cornetto</p>	<p>PICK OF THE LITTER INC. 1520 E. 2nd Street Scotch Plains, N. J. Finest of A.K.C. Puppies We also sell supplies Call: 201 322-2171</p>	<p>MICHAEL RESTAURANT For the Finest of Italian Cuisine Rest. At 2929 Ave. R Take Out Orders AT 2935 Ave. R Call: 998-7851 Or 339-9288</p>
<p>GENERAL DOUGLAS McArthur INSTITUTE Mt. Freedom New Jersey 201 895-3000</p>	<p>ORCHARD INN Open 7 Days a Week. Best Sandwiches in Town. Under New Management 129 Johnson Avenue Hackensack, N. J. Call: 201 343-9735</p>	<p>CHRISTINE'S BEAUTY SALON Latest in Creative Hair Styling also Wigs & Wigs Late Nite Thurs. By Appointment Only 49 North 20th Street Kenilworth, N. J. Call: 201-276-3327</p>
<p>STATE FARM INSURANCE 112 Chestnut Street Roselle Park, N. J. Call 201 241-0855</p>	<p>COMMUTERS SERVICE CENTER 100% Auto Service, Commuter Parking Car Washing 93 New Shrewsbury Ave. Red Bank, N. J. Call: 201 747-9869</p>	<p>BELLAVIA BUICK INC. New & Used Cars Sales & Service Route 17, & Union Ave. East Rutherford, N. J. Call: 201 923-6800</p>
<p>WAY OUT INN MUSIC Wed. Thurs. Fri. & Sat. 108 North Hook Road Pennsville, New Jersey Call: 609 678-2770 Mr. Kirk Brown or Bert Lee</p>	<p>M & S EXXON SERVICE CENTER Open 7 Days a Week, General Auto Repairs, Road Service Tires, Batteries & Accessories — 24 Hour Towing Service Route No 29-Stockton, N.J. Call: 609-397-0329</p>	<p>FIRST NATIONAL BANK OF HOPE Hope, New Jersey Member of F.D.I.C.</p>
<p>LESLIE D. FORMAN & Co. Real Estate Lot, Farms Acreage Commercial and Industrial and Homes 41 North Broad Street Ridgewood, New Jersey Call 201 652-2400</p>	<p>FIORE'S GOURMET 743 Anderson Ave. Cliffside Park, N. J. Call: 201 943-7006</p>	<p>EDWARD H. Mahler Enterprises Box 57 Pittstown, N. J. Call: 201 — 996-6393</p>
<p>VAN SCIVER'S FUEL AND OIL Elm Avenue R. D. No. 2 Mount Holly, New Jersey Call: 609 267-3770</p>	<p>GLOCCA MORRA PUB 304 Third Ave. Bet. 23rd & 24th St. Open Daily For Lunch & Dinner Your Hosts Tom Kelly & Mike Keane Entertainment every Fri. & Sat. Night For Information Call: GR 3-9638</p>	<p>TOM SAWYER RESTAURANT 550 Bergen Blvd. Ridgefield, N. J. Under New Management. Open 7 Days a Week Our Specialty Broiled Sea Food Moderate Prices Call 201 941-1155</p>
<p>STANLEY BAKELY, JR. Tract-Repairing-Pins & Bushings Diesel Engines Repaired Route 206 Vincentown, N. J. Call: 609 463-2839</p>	<p>LIL'S COFFEE SHOP Daily Luncheon Specials and Sandwiches Open 6 Days a Week We Specialize in Party Platters 137 Main St. Chester, N. J.</p>	<p>J. PENELLA & SONS INC. Suppliers of Automotive Homes & Industrial Hose 347 Broadway, Passaic, N. J. Call: 201 471-1049</p>
<p>WEST DEPTFORD CHEVRON Open 7 Days a Week, General Auto Repairs, Road Service, Tires, Batteries and Accessories, Red Bank and Hessian Ave., National Park, N. J. Call 609 845-9806</p>	<p>POMPTON FALLS CITGO Open 7 Days a Week. General Auto Repairs, Road Service & Tires & Accessories 777 Hamburg Turnpike Pompton Lakes Call: 201 839-9734</p>	<p>BENJAMIN KOSBERG PAINT CO. Wallpaper and Art Supplies 231 Broad St. Elizabeth, N. J. Call 201 352-2773</p>
<p>CHARISMA Liquors-Wines, Beer and Soda 7812 Kennedy Blvd. North Bergen, N.J. Free Delivery Call 201 869-0770 Mr. Charles Chambarry, Owner</p>	<p>PALISADE PARK EXXON Service Station Open 7 Days a Week General Auto Repairs, Road Service, Tires, Batteries, and Accessories 349 Broad Ave. Palisade Park, N. J. Call 201 944-9525</p>	<p>FRANK'S LOG CABIN BAR & GRILL Open 7 Days a Week Route 38 & Lumberton Road Hainsport, N. J. Call 609 261-1220</p>
<p>ACKERMAN MOTOR LINES INC. East Plane St. & Maple Ave. Hackettstown, N. J. Call 201 852-4500</p>	<p>ALPHA WASTE PAPER INC. 434 Claremont Ave. Jersey City, N. J. Call: 201 435-4183-4941</p>	<p>A BEST CONTRACTING INC. 3963 — 63rd Street Woodside Call: 779-3000</p>
<p>LIMA'S DINER Good Food at Reasonable Prices 168 Union Ave. East Rutherford, N. J.</p>	<p>DEBONAIR SUPPER CLUB 7507 New Utrecht Ave. Brooklyn, N.Y. Call: 232-9558 for Res.</p>	<p>CHAPEL HAIRSTYLISTS Latest in Creative Hairstyling. We have Wigs and Wiglets. Late Nite Fri. 242 Southwood Ave. Linden, N. J. Call 201 862-4247</p>
<p>POSTAL COURIERS 200 BLOOMFIELD AVE., BLOOMFIELD, N. J. 07003 201-429-8914</p>		<p>Mickey Alan's Open every day (exc. Mon.) for LUNCH & DINNER. Cocktail Lounge Catering Parking STEAKS & SEA FOOD with a French Accent! ON ROCKAWAY BLVD. next to R.K.O. Twin Theatre (212) 357-5859</p>

KEARNY, N. J.

Vincas Pietaris baigė žemiškąjį kelionę

Po gedulingų pamaldų Skausmingos Dievo Motinos bažnyčioje į amžino poilsio vietą — Šv. Kryžiaus kapines, N. Arlington, N. J., balandžio 19 palydėtas Vincas Pietaris, sulaukęs 80 metų amžiaus.

Kilęs iš gražiųjų Suvalkijos laukų (Marijampolės apskr.), į šį kraštą atvyko prieš pirmąjį pasaulinį karą. Lietuvos nepriklausomybės laikais parvyko į

NAUJAUSIOS PLOKŠTELĖS

Lengvos muzikos, dainų bei šokių: Svajonių žemė, Kur lygūs laukai, Svajonių muzika, Kokiais keliais aš keliausiu — stereo, kiekviena po 6 dol.

Kur gimta padangė, Anoj pusėj Nemunėlio, Tykus buvo vakarėlis, Jūreivių keliai, Gimtinės dangus — stereo, kiekviena po 5 dol.

Chorų bei solistų įdainuota: A. Kučingio, C. Čapkauskienės, Baltos gėlės (Hamiltono mergaičių su sol. V. Verikaičiu), Oi toli, toli (Phila., Vilties choras), Labą rytą (N. Y. vyrų choras Perkūnas), — stereo, kiekviena po 6 dol.; Vai lėkite, dainos (Chicago vyčių choras) — stereo, 5 dol.

Taip pat gaunamos ir seniau išleistos plokštelės. Tarp jų: Lionės Jodytės: Mano Lietuvos prisiminimai ir Dainuojame su Lione — po 5 dol.

Šios bei kitos lietuviškos plokštelės ir lietuviškos knygos bei suvenyrai gaunami Darbininko administracijoje.

Sporto dienos Detroito

SUDARYTOS RINKTINĖS Į EUROPA —
Kitos pasekmės ir pastabos

Metinės žaidynės Detroito, jau dvidešimt trečiosios iš eilės, parodė, jog sportinė veikla toli gražu nemenkėja. Ypač jaunesniųjų gretos tankios, trykšta entuziazmu — kad tik nepristigtų patyrusių, nuoširdžių vadovų, kurie atžalną vestų tikruoju keliu. Šiomet ryškėjo Rytų apygardos atstovai, nepatingėję įveikti tolimo nuotolio ir namo parsivežę ne vieną pergalę ar bent gavę gero patyrimo.

Stambųjį sportinį įvykį tinkamai apibūdina pradiniai žodžiai, įrašyti žaidynių programoje:

“Sportinio idealo vardan, mes pasižadame kovoti taurioje olimpinėje dvasioje ir laikyti sportinės drausmės taisyklių.

Sportinis judėjimas tejungia mūsų gretas; Aukščiausiojo padedami, stengsimės išlaikyti savo širdyse Tėvynės meilės ugnį ir išlikti tikrais jos sūnumis ir dukromis”.

Jau esame paminėję vyrų A gr. krepšinį (meisteris Detroito Kovas) ir New Yorko sportinę duoklę žaidynėse.

Krepšinis

Vyrų B gr. pirmo vietos Chicago Neris krepšininkai, baigmėje įveikę Cicero Ateitį 103-85. Daugis laukė Ateities pergalės, bet Neris sudarkė svarstymus ir tvirtai laimėjo. Taškai: Chicago Neris: Dagsys 31, Everett 22, Galinaitis 14, Vaitkus 11, Butkus 10, Šunas 9, Juozevičius 4, Palūnas 4, Cicero Ateitis: Z. Tauginas 19, Bačinskas 18, Hoover 14, Strumila 14, Juozdis 10, A. Tauginas 4, K. Tauginas 4, Ruginis 2.

Kiti krepšinio meistriai: Jaunių A kl. Chicago Neris,

B kl. Chicago Neris, C kl. Lemonto Aras, D kl. New Yorko LAK.

Tinklinio varžybos

Vyrų gr. įprastinis meisteris Clevelando Žaibas I, 2. Baltimorės LSK, 3. Clevelando Žaibas II.

Moterų gr. meisteris Clevelando Žaibas I, 2. Chicago Neris, 3. Detroito Kovas.

Mergaičių A kl. pirmo vietos Chicago Neris, 2. Cicero Vėtra, 3. Clevelando Žaibas.

Mergaičių B kl. meisteris Cicero Vėtra, 2. Chicago Neris I, 3. Chicago Neris II.

Veteranas sporto darbuotojas Alg. Bielskus (iš Clevelando) pasidžiaugė, kad moterų tinklinis plinta, pažangėja. Įdomu tai, kad, jei moterų gr. Clevelando Žaibas išlaikė pirmavimą, tai mergaičių klasėse Žaibas jau šešėlyje — pirmaujančias vietas susižėrė Chicago Neris ir Cicero Vėtra.

Apie stalo tenisą jau rašyta, o šachmatų varžybos taip pat kuklios — tik dvi komandos (Detroito Kovas nugalėjo Chicago šachmatininkus).

Rinktinių į Europa

Žaidynės Detroito dar ilgai aidės lietuvių sporto sluoksniuose. Jau vien dėl to, kad galutinai išlukštenta krepšinio rinktinė, kuri rugpjūčio mėnesį vyks rungtynių į Europa.

Komitetui (pirmininkas krepšinio veteranas Al. Lauraitis iš Chicago) teko nelengva užduotis. Pradinis kandidatų sąrašas siekė apie 40 žaidikų, o po įvykių Detroito sutelkta toki rinktinė (alfabeto tvarka):

Baris (Chicago Lituania), Baškauskas (nepriklausomas,

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir Amerikos Lietuvių Tarybos atstovų pasitarimo, įvykusio gegužės 5 Chicagoj, dalyviai. Iš kairės (sėdi) E. Vilimaitė, Altos pirm. dr. K. Bobelis, Vliko pirm. dr. J. K. Valiūnas, A. Vakselis ir T. Kuzienis; (stovi) T. Blinstrubas, kun. A. Stašys, dr. K. Šidlauskas, A. Pakalniškis, dr. Vl. Šimaitis, dr. J. Valaitis, ir J. Skorubskas. Nuotrauka A. Gulbinsko

žaidžia už Yale universitetą), Pranas Čekauskas (Detroito Kovas) — žaidikas ir trenerio Jono Valaičio pavaduotojas, Gineitis (Bostono Grandis), Jesevičius (Chicago Neris), Kaknevičius (Toronto Aušra), Mažeika (Chicago Lituania), Miklas (New Yorko LAK), Miniotas (Toronto Aušra), Modestas (nepriklausomas, iš Chicago), Palubinskas (Chicago Lituania), Puidokas (Chicago Neris), Radvenis (Detroito Kovas), Šakys (Chicago Lituania), Varnas (Chicago Neris). Iš viso 15 žaidikų.

Be abejo, visiems neįtiksi, o visuomenė dėl kandidatų ir išrinktųjų daug kalbų. Rinktinių pašaukta ir vyresnių, ir jaunesnių žaidikų. Varnas pateko jau į trečiąją kelionę (žaidė 1959 P. Amerikoje ir 1964 Australijoje). Išvyko į Australiją dar dalyvavo Čekauskas, Jesevičius ir Modestas.

1959 Pietų Amerikoje žaista 17 rungtynių ir parsivežta 13 pergalių, tuo tarpu 1964 Australijoje 25 rungtynės ir pralaimėta tik vieną kartą (prieš Victorijos rinktinę 58-67).

Be krepšinių, vasarą į Europą vyksta ir moterų tinklinio rinktinė. Ji taip pat sudaryta Detroito. Išrinktųjų puokštėn pateko dviejų stipriausių klubų, Clevelando Žaibo ir Chicago Neris, žaidikės ir tik viena atstovė iš kitur — iš Cicero Vėtros.

Moterų tinklinio rinktinė (12): Babickienė (Clevelando Žaibas), Bernardzikaitė (Cicero Vėtra), Bukas (Chicago Neris), Čyvyaitė (Clevelando Žaibas), Yerkes (Chicago Neris), Jameikienė (Chicago Neris), Juris (Chicago Neris), Mockutė (Clevelando Žaibas), Staskūnaitė (Clevelando Žaibas), Shotas (Chicago Neris), Žiedonienė (Clevelando Žaibas), Žiupsnytė (Chicago Neris).

Mirga marga

Nuolatinė rakštis žaidynėse — kai kurių žaidikų lietuviškoji kilmė. Vien iš pavardės spėjti gan klaidu, nes motina gali būti lietuvaitė ir jos sūnus lankyti šeštadieninę mokyklą, atseit, lietuviškai nežuvelis...

VLIKO TARYBOS POSĖDY

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto tarybos posėdis įvyko gegužės 11 New Yorko. Susikaupimo minute pagerbtas miręs prof. Stasys Žymantas.

Dr. J. K. Valiūnas, valdybos pirmininkas, be jau praneštų dalykų apie pasiruošimus Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijai ir Sovietų Sąjungos planą padalinti valdomas teritorijas į septynis rajonus, pasakė, kad drauge su finansų reikalavimu vicepirmininku A. Vakseliu gegužės 5 Chicagoj dalyvavo Altos valdybos posėdy. Jame buvo nutarta ir Alta tuoj pervedė pernai nepervestus Tautos Fondui 3000 dol., o šių metų sąskaiton 5000 dol., o 5000 dol. dar perves rugpjūtyje ir lapkriptyje.

Dėl įvykusio nelaukto, labai

Nelietuviškos pavardės savininkas, Torney iš New Yorko, klubo vadovybei surado Apreiškimo parapijos Brooklyne biuletenį iš 1939 rugsėjo 3, kur rašoma apie jo motinos, Albinos Petkevičiūtės, santuoką su Torney.

Nuotoliai tarp salių dideli — tai ne mylia ar dvi. Visur fiziškai nebūsi, nespesi — žaidynės didžios apimties ir neįmanomos po vienu stogu. Vadovai iš kitų miestų perkirto ir šį rūpesčių mazgą — grūdo iki vienuolikos galvų į automobilius ir gabeno. Daug padėjo vietiniai pažįstami ar šiaip praštytieji.

Bekovojant prie krepšinio lentų, pasitaikydavo ir kietesnių apraiškų. Ne visada ir mažiau patyrę savieji teisėjai gebėjo išlaikyti sportinį ritmą. Dėl to kartą taikliai nuskambėjo New Yorko jauno krepšininko Petro Tutino pastaba: — Čia reikia ne teisėjo, bet daktaro!

Žaidynių drugys buvo pagavęs ne tik žaidikus, bet ir vadovus. Ne vienas iš jų ir naktį į sekmadienį praleido rūpesčio tinkle. New Yorko LAK sporto vadovas Alg. Šilbajoris (tas pats, kurio pavardė žaidynių programoj grubiai sudarkyta Filbajoris), paklaustas, kaip miegojo, atsakė: — Suilgomis pertraukomis...

Taip ir neaiški, bet greičiausia jis daugiau laiko leido, beknibindamas detales, ar janieji pavalgę, pailsėję, ar viskas tvarkoj, sklaidu rtydienos rungtynėms, ir tik trumpas pertraukas skyrė grynai poilsiui...

Jaunimas ir lieka jaunimu. Jis judrus ir už aikštės ribų. Susitinka su pažįstamais iš rungtynių, stovyklų, kursų, užmezga naujų pažinčių, netrumpai pavaikuoja. Mažesniuosis paprastai seka budri vadovų akis, vyresnieji sava galva tvarkosi.

Per pobūvį Lietuvių namuose vienoji salėj trenkė muzika, kitur sėdėta, šnekučiuota. Prie ilgo valgomųjų gėrybių stalo pataravo Detroito ponios. Kitur susimetę vyresnieji: vadovai, treneriai, sporto darbuotojai ir mėgė-

nemalonau bei nenaudingo konflikto Balfė Vliko pirmininkas perskaitė savo raštą, kurį pasiuntęs p. M. Rudienei, kun. V. Martinkui ir dr. E. Noakui — visi prašomi greičiau tarp savęs konfliktą išspręsti.

Vicepirmininkas J. Valaitis su pažindino tarybą su pasiruošimais veiksmų arba, kaip valdyba pavadino, “Lietuvos išlaisvinimo darbo konferencija”, kurios tikslai programos projekte nuskaityti taip: a) apžvelgti padėtį, b) išryškinti bei papildyti darbo uždavinius ir priemones, c) sutarti darbų pasidalinimą, d) patikslinti darbo organizavimą bei finansavimą. Konferencija numatoma kvieisti rugpjūčio 18-19 New Yorko. Programos projektas netrukus bus išsiuntinetas visiem kviečiamiesiems.

Taryba pavedė savo teisių ir politinei komisijai pasvarstyti ir valdybai padėti paruošti dokumentus šiais klausimais: 1) dėl Sovietų Sąjungos rajonavimo, kad nuo jo dar labiau nenukentėtų Lietuvos ir lietuvių tautos reikalai; 2) kad JAV Kongrese ruošiamame Laisvosios Europos Radijo transliacijom, vidurio ir rytų Europos tautom taikomom, įstatyme būtų įtrauktos Lietuva, Latvija ir Estija (apie tai valstybės departamente buvo kalbėta PET Seimo delegacijos); 3) kad būtų paruošta papildomai dokumentuotos medžiagos lietuvių delegacijai, vykstančiai į ES ir B. konferenciją.

Posėdžiui pirmininkavo Pranas Dulevičius, Lietuvos valstiečių liaudininkų atstovas, sekretoriavo Pranas Vainauskas, Lietuvos krikščionių demokratų sąjungos atstovas. (Elta)

Kai kurie kasmet dunda po žaidynes, bet pasitaiko ir tokių, kurie susitinka po eilės metų, nesimantę gal nuo pokario laikų Europoj. Tada sukyla prisiminimų bangos, bet sportinis ryšys, nuotaika tokia, kad nė ketvirtis šimtmečio jokia užtvara — visį viena jauki šeima.

Ne iš vienu lūpų teko nugirsti, kad bene įdomiausias krepšinio rungtynės — jaunių A kl. baigmė Chicago Neris — New Yorko LAK 65-61. Prieš žaidimą sklido gandai, kad aikštė stovis Stepas Puidokas (Neris) primena viduramžių tvirtovę. Betgi New Yorkas turėjo atsakymą — tai Robertas Misevičius, Power Memorial katalikų gimnazijos Manhattane auklėtinis, 1973 New Yorko gimnazijų rinktinės žvaigždė. Misevičius taip pat aukštaūgis, bet, atrodė, lankstesnis, pasakytum, elegantiškesnis, kamuolio valdyme ir savo judesiais. Jei nebūtų turėjęs mokyklinių išpareigojimų, Misevičius būtų rimtas kandidatas kelionei į Europą. Už jį stipriai pasisakė rinktinės žaidikas Palubinskas ir kiti. Deja, teks lukterti kitos progos, o ir dabar, blykstelėjęs Detroito, Misevičius parodė, jog jis puikus krepšininkas, tik perkopęs 17 metų stenkstį.

K. Čerkeliūnas

IŠ VISUR

— Tėv. Jurgis Gailiusis, OFM, lietuvių pranciškonų provinciolas, gegužės 25 išvyko į Madridą. Ten šešias savaites tęsis visuotinė ordino kapitula. Bus renkamas pranciškonų ordino naujas generalinis viršininkas ir gvildenami ordino struktūriniai ir pastoraciniai klausimai. Sustojęs dar Italijoje ir Portugalijoje, provinciolas liepos galė grįš į Kennebunkportą, kur rugsėjo 11 prasidės trimetinė lietuvių pranciškonų kapitula. Bus renkama nauja provincijos vadovybė ir daromi nauji paskyrimai.

— Dr. Vytautas Vardys, Oklahomos universiteto profesorius, išvyko studijinėn kelionėn į Artimuosius Rytus.

— Prel. M. Krupavičiaus paminklo konkurso jury komisija gegužės 12 paskyrė premijas. I premiją laimėjo Rimas ir Jonas Mulokai, vaizduodami kryžiaus formos metalinį bokštą. II premiją — Narimantas Statkus (iš atvertos knygos kyla kryžius), III premiją — Audronė Statkus (juodo granito projektas su plieniniu kryžium). Jury komisijos pirm. Erdvilas Masiulis, sekr. Pranas Povilaitis, nariai: Faustina Mackevičienė, Aleksandra Marčiulionis ir Adolfas Valeška.

— Lietuvių Fondo narių metiniam suvažiavimui, įvykusiam gegužės 12 Chicagoj, Jaunimo centre, pirmininkavo Antanas Juodvalkis, inž. Vytautas Kamantas ir dr. Petras Kisielius.

— A. Būga, K. Grina ir A. Santaras išrinkti į Lietuvių Fondo kontrolės komisiją 1973 kadencijai.

— Dr. Antano Lipskio ir dr. Jono Šalnos meno paroda atidaroma gegužės 25 Čiurlionio galerijoje, Chicagoj. Paroda tęsis iki birželio 3. Ją globoja Illinoiso Lietuvių Gydytojų draugijos moterų pagalbiniu vienetu stipendijų fondas.

— Baltiečių jaunųjų menininkų konkursas įvyko gegužės 5 Lietuvių Piliečių draugijos salėj, So. Bostone. Konkurse dalyvavo 5 jaunuoliai. Pirmą vietą laimėjo Saulius Cibas — pianistas. Jam įteikta 150 dol. premija. Antrą vietą laimėjo Erikas Veskui, estas pianistas. Jis gavo 100 dol. premiją. Trečią vietą laimėjo sopranas Jūratė Veblaitytė-Litchfield. Jai teko 50 dol. premija.

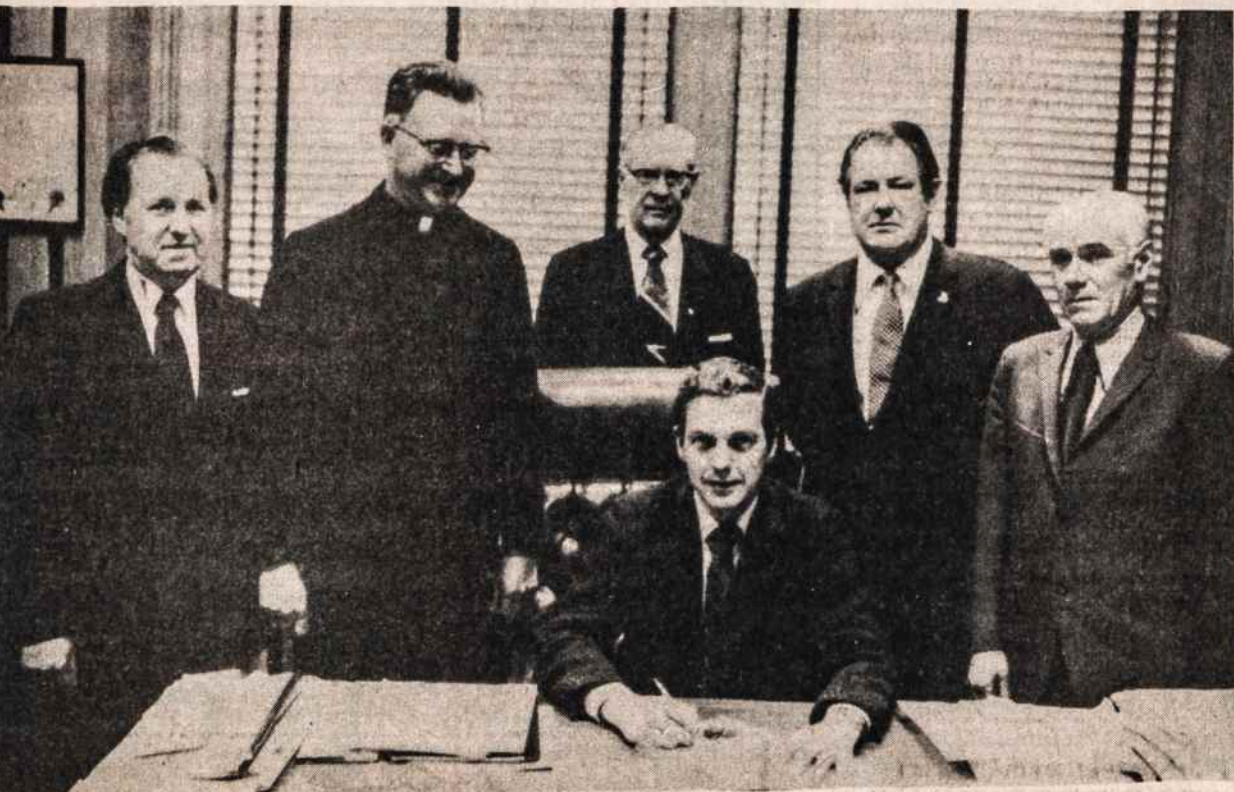
— Dr. Jonas Genys, Washington, D.C., gegužės 12 JAV respublikonų 30 tautybių tarybos konvencijoj atrinktas kaip šių metų iškiliausias žmogus. Jam įteiktas Eisenhowerio garbės atžymėjimas “Dwight D. Eisenhower Meritorious Service Award”.

— Lietuvių Fondo kiekvienas narių metinis suvažiavimas renka 6 LF tarybos narius trejų metų kadencijai. Šių metų suvažiavime gegužės 12 išrinkti: dr. G. Balukas, dr. P. Kisielius, J. Kučėnas, inž. V. Kutkus, dr. A. Razma ir dr. J. Valaitis.

— Urugvajaus Lietuvių Kultūros draugijos naujon valdybon išrinkti: pirm. — Vytautas Dorelis, vicepirm. Pranas Stanevičius, sekr. — Juozas Petruskevičius, sekr. padėj. — Julius Jazauskas, izd. — Rožė Ščesnulevičiūtė, jos padėj. — Jonas Kamandulis, narys — Antanas Svetikas.

— Hanau LB apylinkė vasario 18 įsteigė didžiausią V. Vokietijoj vargo mokyklą, kurią lankys 200 vaikų nuo 7 iki 15 metų amžiaus. Mokyklos vedėja yra Gražina Kemeraitienė.

— Nauji Darbininko skaitytojai: A. Antonello, Brooklyn, N. Y., The Writer's Club Trojan, Inc., Los Angeles, Calif. (J. Truškauskas, prezidentas), Kitiem užsake: B. Saldukas, Washington, D.C. — J. Tijūnaitienė, Chicago, Ill.; P. Ežerskis, Cleveland, Ohio — Seselei M. Xaverai, Brazilija. Sveikinam naujus skaitytojus ir dėkojam už sakytojam. Naujiem skaitytojam Darbininko prenumerata pirmiem metam tik 7 dol.

Brocktono Alto skyriaus valdybos atstovai Vasario 16 minėjimo proga pas miesto burmistarą. Iš k. Jonas Činčys — vicepirm., Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Petras Šakalys, Mykolas Klimas — vicepirm. Bronius Burba — pirm., Mykolas Gofensas — izd. Prie stalo sėdi ir peticiją pasirašo burmistras Richard L. Wainwright, Jr.

LIETUVOS
VYČIŲDARBAI
IR DIENOSRedaguoja Vytautas ir Birutė Radzivanai
84-16 110 Street, Richmond Hill, N.Y. 11418

Pirmininkės žodis

Miegi Vyčiai,

Nuoširdžiai dėkoju Dėbininko laikraščio redaktoriam už leidimą pasinaudoti kartą per mėnesį šio laikraščio puslapiu. Ypatinai dėkoju red. Tėvui K. Bučmiui, kurio pastangomis vyčiam buvo atidarytos platesnės spaudos durys. Taip pat dėkoju Vytautui ir Birutei Radzivanams, sutikusiems šį puslapį užpildyti įvairiomis vyčių veiklos žiniomis bei straipsniais. Linkiu jiems sėkmės.

Kreipiuos į visus kuopų narius jų darbą palengvinti ir pasiūsti kiek galima daugiau medžiagos. Ryšys tarp mūsų organizacijos ir platesnės lietuvių visuomenės turi būti sustiprintas vyčių žinių platinimu, jei mes visi norime vieningai dirbti Lietuvos labui.

Susipažinkime su Lietuvos vyčiais

Šiaurės Amerikoje nebuvo lietuviškos veiklos tuštumos, ir naujieji ateiviai, atvykę po II-ojo pasaulinio karo, rado dar ankstyvesnių lietuvių imigrantų įkurtas organizacijas. Senieji imigrantai nerado čia jokios lietuviškos dvasios, bet jie būrėsi į grupes prie lietuviškų parapijų, kurias statė savo jėgomis, kūrė savo organizacijas, kurios, laikui bėgant, išaugo ir iki šios dienos pasireiškia lietuviškoj veikloj. Silpnės jų neišsilaikė ir išnyko.

Viena iki šiol stipriai veikianti organizacija yra Lietuvos vyčiai. Ji įkurta 1913 Lawrence mieste, Massachusetts valstijoje, išliko gyva ir stipri ir šiuo metu auga savo narių skaičiumi.

Lietuvos vyčių organizacija buvo pritaikyta tų laikų iššūkiams, prisilaikanti tvirtai katalikiškos ideologijos, neišskirianti ir tautinės. Jos šūkis — Už Tautą ir Bažnyčią!

Lietuvos vyčių organizacija iš pat pradžių siekė ne tik išlaikyti išeivijų lietuvių, bet ir puoselėti jos vystymąsi praktiškai kryptimi. Tų laikų lietuviai atvyko į Ameriką čia nuolat apsigyventi. Naujame pasaulyje norėdami išlaikyti ir vystyti savo tautinės kilmės papročius, būdą ir gyvenimą, naujakuriai suprato, kad reikia lanksčiai suderinti lietuvių su gyvenimu Amerikoje. Tai būtų ramstis tautinei išlikimui bei išlaikyti. Todėl Lietuvos vyčių įsijungimas į Amerikos gyvenimą ir buvo vienas iš jų organizacijos tikslų.

Tai parodo vyčių organizacijos išskirtinę veiklą lietuvių tautinių-ideologinių organizacijų tarpe išeivijoje, nes ji siekė iš esmės pritaikyti savo veiklą prie esminių išeivijos problemų. Šią mintį gal geriausiai išreiškia dr. Jokūbas Stukas savo radijo programoje — būtent, "Būdamas geresniu lietuviu, būsi geresnis amerikietis".

Ir dabar vyčiai nori prisiderinti prie laiko. Dabar Lietuvos vyčių nariai daugiausia yra vaikai ir vaikų vaikai tos organizacijos steigėjų.

Sis kraštas yra tikras tautų mišinys. Kiekviena tauta įnešė savo kultūros, bet savo kilmės neišsižadėjo. Lietuvos vyčiai įnešė nemažą dalį lietuviškų papročių bei lietuviškos kultūros į šio krašto gyvenimą. Tautų mišinyje vyčiai moko prisitaikyti ir suderinti savo lietuvišką veiklą, nes, suprantama, vyčiai yra tokie pat teisūs Amerikos piliečiai, kaip ir kitų tautybių

Mes visi turime daugiau vienas kitą pažinti ir pasidalinti mintimis, nes tik tokiu būdu mes semsimės stiprybės ir išminties vienas iš kito. Neužtenka tik žodžiu paremti visuomenės rengiamus kultūrinius, religinius ir politinius rengimus, bet turime patys daugiau prisidėti prie jų rengimų, remti savo atsilankymu ir aukais. Tik tokiu būdu mūsų veikla augs ir stiprės.

Su mūsų kultūra ir istorija reikia susipažinti mūsų pažįstamais kitataučiais. Daug iš jų nuoširdžiai norėtų mum padėti, o kur du stas, visados daugiau padarys.

Visa širdimi prašau Dievą ir Jo Švenčiausiąją Motiną Mariją globoti mus visus mūsų siekiuose. Vytiskai,

Susan K. Boroskas,
Centro Valdybos pirmininkė

ATHOL IR GARDNER

Tuose Massachusetts miesteliuose visos lietuviškos veikimas vyksta vyčių 10-os kuopos dėka. Jos pastangomis buvo surengtas Vasario 16-os minėjimas Šv. Pranciškaus lietuvių parapijos salėje, Athol, Mass. Pagrindines kalbas pasakė Mikas Subatis iš Bostono ir Massachusetts valstybės atstovų rūmų narys H. Thomas Colo iš Athol. Meninę programą atliko lietuvių kvintetas — Worcester Meno Mėgėjų Rateljio penketukas, kuriam vadovauja William Burdulis. Po minėjimo įvyko vaišės klebonijoje. Minėjimą plačiai aprašė vietinė spauda, pirmajame puslapyje supažindinama su dabartine okupuotos Lietuvos padėtimi.

Athol ir Gardner, Mass., lietuvių įsigijo naują trispalvę — lietuvišką vėliavą. Vėliavos mecenatai pp. St. Pereksliai. Ši vėliava buvo pašventinta per Šv. Kazimiero šventę, kurią surengė vyčių Athol-Gardner 10-ji kuopa Šv. Pranciškaus lietuvių parapijoje Athol, Mass. Parapijos klebonas kun. Justinas Steponaitis aukojo mišias ir pašventino vėliavą. Vėliavos krikšto tėvai buvo mecenatai, kurių dosnumu vėliava buvo įgyta. Garbės sargybą sudarė Howard Beaudette ir Charles Genaitis. Visos šventės rengimu rūpinosi William Wišniauskas. Vietinės spaudos atstovai atsilankė į šventę ir ją

Šio puslapio bendradarbiai:
Susan Boroskas, Pranas Vaškas, Helen Kulber ir William Wišniauskas.

gražiai aprašė laikraščio pirmame puslapyje.

Valdyba

Athol-Gardner, Mass., 10-tos kuopos valdybą sudaro Howard Beaudette — pirmininkas, Charles Genaitis — vicepirmininkas, Nellie Melaika — išdinininkė, Leonard Davidonis — finansų sekretorius, Mary Gawronsky — protokolų sekretorė, William Wišniauskas — korespondentas ir kun. Justinas Steponaitis — dvasios vadas.

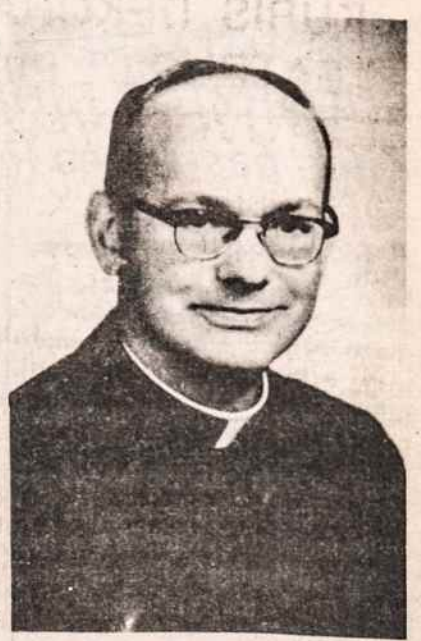
10-os kuopos nariai yra aktyvūs ir Naujosios Anglijos apskri-

ties valdyboj. Margaret Senk yra apskrities lietuviškų reikalų komisijos pirmininkė. Jos laikai pasiekia net New Yorko laikraščius. William Wišniauskas yra apskrities išdinininkas.

-o-

Anksčiau Kalėdų proga kuopa įteikė dovanėles mišų tarnautojam berniukam. Labai glaudžiai bendrauja su parapijos klebonu kun. Steponaičiu, kuris pasižymi savo vaišingumu.

Kam įdomu arčiau susipažinti su Athol-Gardner vyčiais, kviečiame susisiekti su William Wišniauskas, 162 Pleasant St., Gardner, Mass. 01440.

Kun. Albert Contons-Kontautas, Lietuvos vyčių dvasios vadas, dabar atšventęs savo kunigystės 25 metų sukaktį.

Vidurio Atlanto apskrities suvažiavimas

Vidurio Atlanto (buv. New York-New Jersey) apskritis Šv. Kazimiero šventės proga kovo 11 turėjo bendrus pusryčius (komunijos), ir tuo pat laiku įvyko apskrities suvažiavimas. Suvažiavimu ir švente rūpinosi Bayonnės 67-ji kuopa.

Pamaldos

Šventė prasidėjo mišiomis Šv. Mykolo lietuvių parapijos bažnyčioj. Mišias lietuvių kalba aukojo kun. dr. Juozas Vaškas, MIC, iš Chicago, "Draugo" dienraščio bendradarbis ir Newarko 29-tos kuopos vyčių veikėjo Prano Vaško pusbrolis. Kun. Vaškas pasakė labai prasmingą pamokslą tema "Tauta, kuri eina su Dievu".

Parapijos choras, vadovaujamas muziko A. Jakupčionio, sugiedojo giesmę Šv. Kazimiero garbei. Mišių aukas įteikė Vidurio Atlanto apskrities pirmininkas Larry Janonis ir Bayonne 67-tos kuopos pirmininkė Rita Ochs. Po mišių visi sugiedojo Lietuvos vyčių himną.

Pusryčiai

Pusryčiai buvo parapijos salėje, kurių metu apskr. pirmininkas L. Janonis pravedė programą. Prieš valgant invokaciją sukal-

bėjo klebonas kun. A. Matulis. Gavėnios prasmę įdomiai apibūdino apskr. dvasios vadas kun. Pranas Bulovas, naujasis Maspetho liet. parapijos klebonas.

Nusipelnusiems trim nariams suteiktas Lietuvos vyčių trečiasis laipsnis. Tie nariai buvo: Helen Kulber, Emilija Sandanavičienė ir inž. Vytautas Radzivanas, visi Brooklyn-Queens 41-os S kuopos nariai. Laipsnius įteikė žurnalo "Vyties" redaktorė Loretta Stukienė ir vyčių garbės narys inž. Antanas J. Mažeika, Sr.

Parodėlės

Pusryčiam pasibaigus, kun. Pr. Bulovas sukalbėjo maldą. Visi dalyviai buvo pakviesti apžiūrėti įdomias parodėles.

Viena parodėlė buvo suruošta Helen Kulber rūpesčiu. Tai buvo politinės veiklos parodėlė: albumuose sudėtos laikraščių ir spaudos iškarpos iš viso pasaulio spaudos. Iškarpose buvo suminėta Lietuva ar jos okupacija, ir kokiomis priemonėmis vyčiai reaguoja į šiuos straipsnius ir įvykius.

Pažymėtina, kad H. Kulber visuose suvažiavimuose rengia panašias parodėles su naujausiomis žiniomis.

Kelios mergaitės rinko parašus jaunimo kongreso peticijai.

Antra parodėlė buvo margučių, nes artėjo Velykos. Šią parodėlę surengė Ona Klem iš Harrison-Keamy, N. J., 90-sios kuopos narė. Ši rankdarbių meistrė išstatė parodai ne tik margučius, bet ir pati demonstravo, kaip juos dažyti. Visi stebėjosi, kaip vikriai ir greitai balti kiaušiniai virsta įvairių spalvų ir raštų margučiais.

Suvažiavimas

Toliau buvo apskrities suvažiavimas. Kun. Pr. Bulovas sukalbėjus maldą, visą programą pravedė L. Janonis.

Prasmingu žodžiu kun. J. Vaškas kreipėsi į vyčius, ragindamas plėsti savo veiklą religijos plotmėje ir dėti dar daugiau vyčių stipendijas.

KONKURAS JAUNIEM RAŠYTOJAM (10-16 m. amžiaus)

Lietuvos vyčių Maspeth 110-ji kuopa rengia konkursą, skirtą moksleivių amžiaus jaunimui. Pirmą premija — \$15.00, ir dvi garbės premijos bus po \$5.00. Konkurso dalyviai gali būti ir ne vyčiai, nes konkursas skiriamas visam lietuvių kilmės jaunimui. Rašiniai turi būti anglų kalba parašyti ir gali būti ne tik beletristika, bet ir poezija ar pasakos. Tema: "What being Lithuanian means to me."

Visi rašiniai turi būti pasiųsti ne vėliau 1973 birželio 1 šiuo adresu: Marian Sidtis 59-44 57th Rd. Maspeth, N. Y. 11378. Tel. TW 4-9072.

straipsnis apie Pensilvanijos lietuvių, įdomiai parašyta apie dr. Curtijų-Kuršų, pirmą New Yorko gydytoją ir mokytoją ir pirmą Amerikos lietuvių (1659). Be to, yra eilė įdomių žinučių apie mažai žinomus faktus, apie Lietuvą ir lietuvius. Yra ir maisto receptų ir lietuviškų juokų. Prenumerata metams \$1.00. Redakcijos adresas: 59-44 57th Rd., Maspeth, N. Y. 11378.

Loretta Stukienė, Vyties redaktorė

VYČIŲ KALENDORIUS

Birželio 3 Vid. Atlanto apskrities suvažiavimas V. Atsimainymo parapijoje Maspeth, N. Y. Šeiminingai — Maspeth 110-ji kuopa.

Birželio 10 — Vidur. Vakarų apskrities metinė iškyla Dayton, Ohio.

Birželio 17 — Baltijos tautų festivalis 1:30 popiet Garden State Arts Center, Matawan, N. J.

Mykolas Norkūnas, Lietuvos vyčių įkūrėjas

Vyčių leidiniai

Vytis — Lietuvos vyčių organizacijos centrinis mėnesinis organas. Redaguoja Loretta Stukienė. Redakcijos štabą sudaro Josephine Žukas, Anthony Yunis, Mary Kober, Rita Ochs, Baly Vyliaudas, Marilyn Kareiva ir Irene K. Sankus. Straipsniai rašomi lietuvių ir anglų kalbomis. Balandžio mėnesio numerį daug straipsnių apie velykinius papročius Lietuvoje ir daug duota žinių iš organizacinio gyvenimo bei veiklos. Metinė prenumerata \$4.00. Adresas: 1467 Force Dr., Mountaintside, N. J. 07092.

Vidurio Atlanto Apskrities biuletėnis (Mid-Atlantic District Bulletin) — Apskrities vidaus reikalų biuletėnis, išsina keturis kartus per metus anglų kalba. Siunčiamas apskrityje gyvenantiems nariams. Redaguoja Marian Sidtis, ekspedicija rūpinasi Mary Kober. Redakcijos adresas: 59-44 57th Rd., Maspeth, N. Y. 11378.

Kardas — jaunimo laikraštėlis, leidžiamas Maspeth 110-os (buv. Brooklyn-Queens 41-os) kuopos. Spausdinamas rotatoriumi, išsina kas du mėnesiai. Redaktorė — Marian Sidtis. Redakcijos štabą sudaro Daiva Jūrytė, Phil Skabeikis, Arūnas Simonaitis, Al. Lukoševičius ir Mary su Ronald Volod. Vasario mėn. šalia kuopos organizacinį reikalų yra keiškmingas

kilmės gyventojai. Kiekvienas amerikietis yra kurios nors kitos tautos kilmės, ir tie, kurie moka prisitaikyti, gali ilgai egzistuoti, neišsižadėdami savo kilmės, kalbos bei kultūros.

Organizacijos ateitis priklauso nuo jos narių veiklos šiandien ir rytoj. Dabartinis vyčių narių skaičius nuolat auga. Naujų narių eilėse jau sutinkame jaunimą. Naujųjų narių tarpe yra daug jaunimo po II-jo pas. karo atvykusių tėvų. Tai džiuginantis ir pagirtinas reiškinys. Vyčiam rūpi, kad jaunimas stotų į vyčių eilės, kad būtų artimesni ryšiai ir žinių pasidalinimas su lietuviška visuomene.

Didžiausias ir svarbiausias visuomenės ryšys yra spauda, ypač šiame laisvame krašte, kur konstitucija garantuoja spaudos ir žodžio laisvę. Vyčiai, pasinaudodami Darbininko malone, mėgins palaikyti ryšį su visuomene šio laikraščio mėnesiniame puslapyje. Bus mėginama trumpai supažinti su vyčių veikla ir jų konkrečiais darbais, jų suvažiavimų ir susirinkimų svarbiausiais klausimais, temomis, diskusijomis ir organizaciniais užsimojimais bei siekiais. Taip pat bus duodama šiek tiek organizacinės istorijos.

Šiais metais centro valdybos pirmininkė yra Susan Boroskas, gyv. Brockton, Mass. Jos ir Darbininko redaktoriaus Tėvo K. Bučmio, OFM, dėka bei pastangomis šis puslapis lankys gerbiamųjų skaitytojų namus kiekvieną mėnesį ir kvies jus susipažinti su Lietuvos vyčiais.

Anne M. Klem rodo, kaip daromi Velykų margučiai.

APIE DAIL. M. DOBUŽINSKĮ, KURIS DEKORAVO PASAULIO TEATRUS IR PIEŠĖ LIETUVOS VAIZDUS

3

Tąsa
iš praeito nr.

Jo darbų paroda K. Židinyje
bus gegužės 26-27

Apipavidalindamas veikalą, M. Dobužinskis norėjo įeiti į autorių ir pagilinti jo kūrinį, apgaubti jį senoviška atmosfera, sudaryti foną, kuriame išryškėtų veikalo charakteriai. Jis mėgo praeitį, joje surado romantinio grožio, tai ir sugėbėjo perkelti į sceną.

Dekoravo jis dramos veikalus, operos ir baletų pastatymus. Labiausiai mėgo operą, baletą. Operai jis sukūrė didingas dekoracijas, tartum jom apgaubė visą muziką ir ją atbaigė.

Teatrai, kuriem jis darė dekoracijas

Per savo gyvenimą jis apipavidalino apie 140 scenos pastatymų. Iš jų 40 padarė Kauno teatru. Tai pati didžiausia dovana vienam teatru.

Pradėjęs reikštis Petersburge, čia jis darė dekoracijas bent keliems miesto teatram; Maskvoje Dailės teatru; Vokietijoje Dreseno operai, Diuselforfo teatru; Argentinoje — Buenos Aires teatru; Belgijoje — dviem Briuselio teatram; Kanadoje — Montreale ir Toronto teatram, baletams; JAV — New Yorke — Amerikos baletui, baletu teatru, rusų baletui, atvykusiam iš Monte Carlo, City Center operai, Guild teatru, Metropolitan operai, Čechovo teatru.

Prancūzijoje — Paryžiuje darė dekoracijas baletui, operai, rusų baletui, dramos teatru.

Anglijoje — Londone — eilei baletų teatrų, operai. Italijoje — Milano Scalos operai, Neapolyje — San Carlo teatru, Monaco valstybėje Monte Carlo operai, Olandijoje — Amsterdamo teatru, Čekoslovakijoje — Pragos teatru.

Apie dešimtį metų Kauno teatre dekoravo įvairius pastatymus. Prieš antrąjį pasaulinį karą išvyko į užsienį ir į Lietuvą nebegrįžo.

Kūriniai muziejuose

Jo kūriniai yra daugelyje muziejų. Visose šalyse kur jam teko dirbti, paliko ir savo kūriniai. Jų kūriniai turi ir Lietuvos muziejai, valstybinėje bibliotekoje yra sudarytas specialus skyrius, kuris telkia medžiagą apie jį.

Amerikoje jo kūriniai turi šie muziejai: New Yorke — Modernus Meno muziejus, teatro kolekcija viešojoje miesto bibliotekoje, Lincoln centro bibliotekos kolekcija, Bostone — Meno muziejus, Cambridge — Harvardo universitetas, Chicagoje — Meno institutas, Hanover, N. H. — meno galerija, Hartforde, Conn. — Wadsworth muziejus,

SANTA MONICA, CALIF.

Apie lietuvių romanistą prie Pacifiko

Santa Monicos lietuvių klubas, žinomas savo kultūriniais vakarais, birželio 1, penktadienį, 7 val. vak. rengia literatūros vakarą, skirtą rašytojui Jurgui Gliaudai. Prof. Aldona Augustinavičienė skaitys paskaitą apie J. Gliaudos kūrybą.

Vakaras rengiamas Santa Monicos Women's Club patalpose, 1210 4th St. (Wilshire Blvd. kampas).

Paskaitininkė viešnia atvyksta iš Clevelando, kur ji dėsto prancūzų literatūrą Ursuline kolegijoje. Baigusi humanitarinius mokslus Vilniaus universitete, ji gavo Master of Arts titulą Western Reserve universitete.

Prof. A. Augustinavičienė dažnai skaito paskaitas Amerikos ir Kanados akademikams, išskeldama lietuvių literatūrą ir kultūrą. Būdama labai iškaltai, ji gyvai ir įdomiai savo mintis pateikia auditorijai. Kalbėdama apie

Mountainville, N. Y. — Storm King meno centras, New Haven — Yale universitetas, San Francisco — legiono muziejus.

Apie jį yra išleista ir nemaža literatūros, paminėtas teatro enciklopedijose tarp geriausių teatro dailininkų.

Kas bus šioje parodoje?

Būdamas Lietuvoje, jis mėgo keliauti, ieškoti įdomesnių architektūros paminklų, senovės. Suradęs tuoj ir piešė pieštuku, kartais dirbdavo ir su tušu, uždėdavo ir spalvų. Daugiausia padaryta pieštuku.

Piešinys lengvas, grakštus. Saugoma piešinio laisvė, drauge perduodama romantinė senovė.

Jis užfiksavo senus malūnus, dvarus, daugybę pakelės kopytelių, lietuviškas bažnyčias, užmirštus kampelius, kurių šiaip praeiviai nepastebėjo.

Šalia tų piešinių bus ir lietuviškų teatro dekoracijų. Tai piešiniai — Radvilo Perkūno operos uždanga su riteriais ir Radvilų herbais, toliau — scenovaizdžiai.

Šią kolekciją sutelkęs saugo jo sūnus Vsevolodas, kuris anksčiau gyveno New Yorke, o dabar gyvena Catskill kalnuose. Jo rūpesčiu ir rengiama ši paroda. Talkina New Yorko Moterų Klubas. Vėliau paroda bus surengta Chicagoje.

Apie Vytį

M. Dobužinskis parašė studiją apie Lietuvos valstybės herbą — Vytį. Studija buvo išleista 1936 Praeities leidyklos.

Jis čia apžvelgia, kaip Vytis keitėsi amžių bėgyje, ir padarė pasiūlymus, kaip Vytį reikėtų aptvarkyti ir priderinti prie istorijos. Jo pasiūlymas buvo grįžti į laikus prieš Liublino uniją. Unijos laikotarpyje Vytis įgijo lenkiško puošnumo, gi anais laikais Vytis turėjo griežtą ir aiškų siluetą.

Tas Vytis turi atrodyti taip: skydo forma—viduramžių klasiška, be rėmelių, figūra, raitelis, užima maksimalinį dydį, arklio kūnas — patalpintas gulsčiai, raitelis sėdi balne tiesiai su kiek pirmyn ištiestom kojom, kardas dešinėje rankoje laikomas gulsčiai.

Tokį valstybės herbą turėjo priimti ministrų kabinetas, bet nesuspėjo. Toks jo Vytis buvo naudojamas tik Vilniaus mieste visom pašto dėžutėm.

Išvykus dail. M. Dobužinskiui į užsienį 1938, dail. Jonas Burba pasiskolino jo projektą ir padarė savo variantą. Tas Vytis buvo priimtas Geležinkelio V-bos ir naudojamas vagonam bei garvežiam atžymėti.

Jurgio Gliaudos romanų pasaulį, jį plačiai įvertins romanisto iškeliamas problemas, rašymo būdą ir veikalų personažus.

Tai bus retas literatūros žinovės susitikimas su Kalifornijos lietuviams. Kiekvienas, kas domisi literatūra, turės progą praleisti vakarą, skirtą mūsų romanistui.

Po paskaitos klubas ruošia kavutę ir dalyvių susipažinimą su viešnia.

— Rima Kazemėkaitytė, Kenosha-Racine LB apylinkės jaunimo atstovė, kreipėsi į vietos lietuvių organizacijas, prašydama užsakyti Encyclopedia Lituanica amerikiečių mokslo įstaigom. Į tai atsiliepdama, Kęstučio šaulių kuopa parūpino enciklopediją University of Wisconsin, Madison, Wis. Racine Altos skyrius užsakė universitetui Milwaukee, Wis., ir LB apylinkė užsakė tam pačiam universitetui Parkside, Wis.

M. Dobužinskio piešinys — Kauno senamiestis. Piešinys bus išstatytas šioj parodoj, kuri vyksta gegužės 26-27 Kultūros Židinyje, Brooklyne.

Ir dabar pradeda įsigalėti šis Dobužinskio-Burbos Vytis. Jis atspausdas vadovėliuose, daug kur naudojamas ir salių puošimam.

Parodos lietuviams

Atvykęs į Ameriką, jis čia susirado ir lietuvius. Kai buvo organizuojamas Baltas, padarė gražų plakatą, kuriame vaizduoja degančią Lietuvą ir verkiančią moterį. Tas plakato originalas kabo ir dabar Balfe.

1940 Bostone Tarptautiniame Institute surengė parodą, kur taip pat buvo išstatyti senosios Lietuvos piešiniai. Be to buvo išstatyti A. Smetonos, B. Dauguviečio, K. Petrausko portretai, Radvilos Perkūno, Aukso Gramatos ir "1831 metų" veikalų dekoracijų piešiniai. Tokia paroda buvo surengta ir Wilkes Barre, Pa. mieste. Dabar ši paroda yra trečioji.

Šioje parodoje bus 53 paveikslai. Visi kviečiami pamatyti senąją Lietuvą, susipažinti ir su garsaus dailininko darbais. (p.j.)

LITUANISTIKA TURI BŪTI PRATĖSTA MAIRONIO MOKYKLOJ

Paskutiniame "Darbininko" Nr. 18 straipsnyje "Organizuokime Maironio Mokykloje 10 skyrių" išreikštas ne tik gilus noras, bet taip pat autorius atspėtas tėvų mokinių ir mokytojų daugelio metų svarstymas. Mintis praktiška laukia mokyklos vadovybės, tėvų sprendimo.

Šiuo atveju tenka pridurti, kad tai vienintelis kelias jaunuosius prilaikyti lietuviškajam judėjimui. Šis klausimas buvo gyvas visoj Maironio mokyklos istorijoje, tik visada dėl patalpų nebuvo realizuotas. Ir buvo pagrindo nesukubėti, nes pirmose laidose buvo mokiniai su 6,7 klasių pažymėjimais, puikiai lietuviškai kalbą ir turį platų žodyną.

Dveji organizuoti kursai po metų subiro. Ir kodėl? Savanorišku sutarimu (mokinių, tėvų

ir mokytojų) pradžioj mokslo metų padaryti pasižadėjimai dėl programos, susirinkimo laiko ir vietos sutrupėdavo ir tvarka subirdavo. Individuali laisvė, priemesta mokykliniam sambūriui, po trumpo laiko viską išversdavo iš vėžių. O jau tada ir patiem kursantam po trumpo laiko būdavo bet koks mokymasis nuobodulys.

Užtat siūlymas 8 skyrius baigusį jaunimą prilaikyti šeštadieninėj mokykloj, jau išbandytoj mokyklinėj tvarkoj ir plačiau organizuotoj mokyklinėj šeimoj būtų naudingiau ir mokyklai ir 9-ojo ir 10-jo skyriaus studentam. Didesnėse lietuvių kolonijose jau seniai veikia ne tik 9, 10-as skyrius, bet ir 11-as ir 12-as, — aukštesnioji lituanistinė mokykla. Ir vis ten gerai sekasi ir tos mokyklinės šeimos nesubyra. New Yorke pribrendo laikas tai išbandyti. Ir tai nereikia atidėti, bet tokius skyrius atidaryti šį pavasarį.

Mokyklinis kvapas, tvarka ir disciplina labiau vilios jaunimą, negu pažadėtas laisvumas ir mokymosi lengvumas. A.S.

AUKOS KULTŪROS ŽIDINIUI

Po 1000 dol.: J. Bubnienė, Kearny, N. J., anksč. 2000; Amelija Sinusienė, Brooklyn, N. Y., anksč. 150 ir parduodama namą 5000; Elena Mickelūnienė, R. Hill, N. Y., anksč. 11,250.

500 dol.: J. M. Žemaičiai, M. D., Toledo, Ohio, anksč. 600.

300 dol.: Ant. Zemaitis, Brooklyn, N. Y., anksč. 30, pažad. 1000.

150 dol. Helen Galchus, Maspeth, N. Y., anksč. 750, pažad. 1000.

Po 100 dol.: J. O. Gustainiai, M.D., Toronto, Kanada; A. Lenkart, Chicago, Ill.; J. H. Kontautas, Clifton, N. J., anksč. 5; Petras Bartašiūnas, R. Hill, N. Y.; Eug. Kezienė, Woodhaven, N. Y., anksč. 505; N. Y. Ateitininkai studentai ir moksleiviai "Jaunimas ir jo menas" parodos pelną, anksč. 3,064.

200 dol.: Agota Raulinaitienė, Woodhaven, N. Y., anksč. 360.

90 dol. — Vyt. Maželis, Ridgewood, N. Y., anksč. 192.

Po 50 dol.: Kotryna Žvynys, Brooklyn, N. Y., anksč. 155; P. N. Baltrušičiai, Jamaica, N. Y., anksč. 1155; M. Bulka, Brooklyn, N. Y.; A. K. Rimkai, M.D., Chicago, Ill.; P. Dumblienė, Brooklyn, N. Y., anksč. 450.

Po 25 dol.: Ona Aleksienė, R. Hill, N. Y.; kun. V. Piktuma, Brooklyn, anksč. 1000. F. Aitutis, Bridgewater, Mass.; R. Sidrys, M.D., Streator, Ill.; Agnes Krauss, Bronx, N. Y., anksč. 52, pažad. 300; A. Žalinskienė, Kearny, N. J.; Petras Bručas, Woodhaven, N. Y., anksč. 10.

Laukiama aukų ne tik grynais pinigais, pasižadėjimais, bet ir užrašais testamentuose. Aukas siųsti:

Building Fund
Franciscan Monastery
680 Bushwick Avenue
Brooklyn, N. Y. 11221

Po 20 dol.: J. Danilevičienė, Brooklyn, N. Y.; A. F. Ignaičiai, Brooklyn, N. Y., anksč. 360; St. Balsys, Brooklyn, N. Y., anksč. 100; P. Rokas, Mineola, N. Y., anksč. 110; E. Bublaitienė, Woodhaven, N. Y., anksč. 126; M. Pečiulienė, Toronto, Kanada, anksč. 20; A. Tamašauskienė, Elmhurst, N. Y., anksč. 5; N. L. Kulikauskai, Ozone Park, N. Y., anksč. 240, pažad. 100. Ona Kovachevsky, Bronx, N. Y., anksč. 20.

15 dol.: Ber. Valantis, Chicago, Ill.

Po 10 dol.: P. Petraitis, R. Hill, N. Y., anksč. 470; Veronika Stukienė, Ridgewood, N. Y.; P. Lenk, Ozone Park, N. Y., anksč. 10; P. Petrauskas, Centerack, N. Y., anksč. 20; Aldona Šliupas, M.D., Santa Monica, Calif., anksč. 5; J. C. Kevett, Bronx, N. Y., anksč. 90; M. Pulkienė, Woodhaven, N. Y., anksč. 265; Albina Znotas, Kearny, N. J., anksč. 170, pažad. 300; V. Sabaliauskas, Colonia, N. J., anksč. 45, pažad. 100; K. Bačauskas, Woodhaven, N. Y., anksč. 245; K. Sirgydienė, R. Hill, N. Y., anksč. 325; V. Katinas, R. Hill, N. Y., anksč. 220; J. E. Tutinai, Brooklyn, N. Y., anksč. 290; Ramunė Šidlauskaitė, R. Hill, N. Y.

12 dol. — A.M. Walker, Middle Village, N. Y., anksč. 101.

SPAUSTUVEI AUKOJO

20 dol. — L. Dambriūnas, Brentwood, Md., anksč. K.Ž. 200.

10 dol. — Rožė Kondratienė, R. Hill, N. Y., anksč. K.Ž. 163.

BALTIMORĖS ŽINIOS

Sodalietės gegužės 19 parapijos mokyklos kambariuose i daržė surengė "Rummage Sale". Vadovavo Bertha Mitchell. Žmonių atsilankė nemaža. Peinas paskirtas Šv. Alfonso bažnyčios suolam remontuoti.

Šv. Alfonso suaugusių klubo metinė gegužinė buvo gegužės 20, sekmadienį, gražiame Patapsco State Parke, Hollowfield dalyje. Šis parkas yra kokia 10 mylių į vakarus nuo miesto. Dalyvavo klubo nariai su šeimomis.

Daina, vyrų choras, gegužės 20, sekmadienį, per 8:30 v. mišias giedojo Marijos giesmes. Vėliau 2 v. popiet Lietuvos sveitainės kambariuose turėjo susirinkimą ir aptarė veiklos planus.

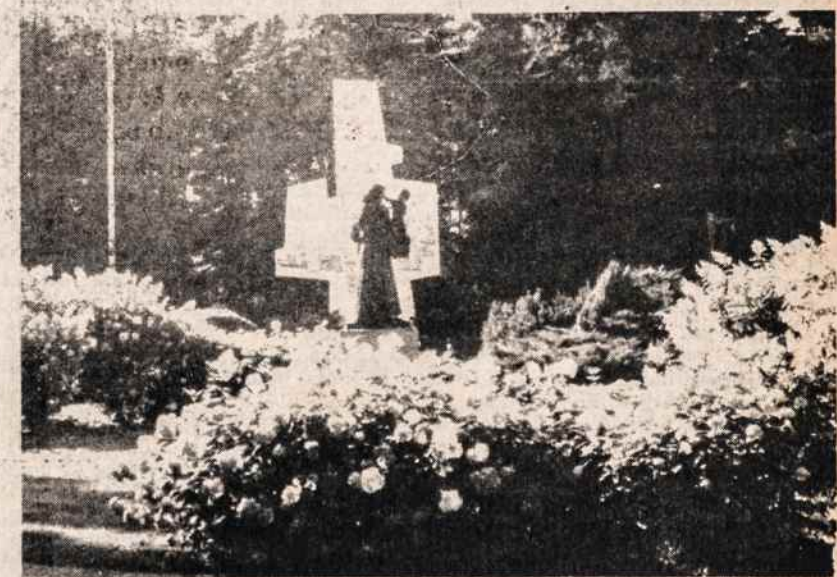
Memorial Day iškilnėse, kurios vyksta gegužės 28 National Cemetery, dalyvauja ir Lietuvių postas 154 legionieriai ir padėjėjos. Kapinėse bus pagerbti kariai, žuvę pirmajame, antrajame pasauliniame kare, Korėjos ir Vietnamo karuose.

Šv. Alfonso parapijos mokykla mokslo metus baigia gegužės 10, sekmadienį. Graduanti dalyvauja 8:30 v. mišiose, kurias aukoja prel. L. Mendelis. Popiet 3 val. mokyklos salėj bus iškilmingas aktas. Diplomus ir dovanas už pasižymėjimą moksle išdalins klebonas. Visi kviečiami dalyvauti.

Marė Lietuvninkienė iš saulėto Orlando, Fla., lankėsi pas savo gimines Algirdą ir Galiną Leonus, kurie gyvena Baltimorės priemiestyje. Kadaiše ji gyveno Baltimorėje, dalyvavo choruose, vaidinimuose, reikėsi parengimuose. Taip pat aplankė savo senus draugus Nadą ir Julę Rastenius, Juozą ir Lilę Baker-Bakerskus ir Kęsto Laskausko šeimą bei kitus pažįstamus.

Aldona Gray-Grajauskas, pirmos kartos lietuvė, po sunkios ligos mirė gegužės 11 Union Memorial ligoninėje. Velionė dalyvavo lietuviškuose parengimuose. Trys kunigai aukojo mišias už jos sielą Šv. Alfonso bažnyčioje gegužės 15. Palaidota Holy Redeemer kapinėse. Liko nuliūdime vyras Jonas, dukra Eileen ir sūnus Jonas.

Jonas Obelinis

Gėlės žydi Kennebunkporto vienuolyno sode. Nuotr. P. Ažuolo

VISI Į PRANCIŠKONŲ

LIETUVIŲ DIENĄ — PIKNIKĄ KENNEBUNKPORT, MAINE liepos 1 dieną, 1973

11:00 — Iškilmingos šv. Mišios Liurdo Grotejo

12:00 — Pietūs

4:00 — Meninė programa: įvairių tautų (lietuvių, airių prancūzų) tautiniai šokiai — vadovaujant p. Onai Ivaškienei, So. Boston, Mass.

NUOŠIRDŽIAUSIAI KVIEČIAME VISUS atsilankyti šlame lietuviškame sambūvyje, pailsėti atostogų krašte, pasidžiaugti Maine gražiąja gamta, papūti su draugais ir pažįstamais, pamėginti savo laimę įvairiuose žaidimuose, paragauti lietuviškų valgių bei gėrimų.

R. KALANTOS LAIDOTUVĖSE

(atkelta iš 2 psl.)

šimtų užsienietiško jaunimo — latvių, estų, ukrainiečių, gudų.

Iš tikrųjų buvo numatyti keli susidėginimai tuo pačiu laiku keliose valstybėse. Kodėl jie neįvyko, nežinia. Gal susekė; o gal ir kitur kur kas susidėgino?

Pastebėjau įdomų dalyką. Prie vieno namo kieme buvo atvežtos anglų, gal kokių trijų centnerių krūva. Kai už 15 min. grįžau pro tą namą, nebuvo likę nė gabalėlio anglies. Viskas buvo išmėtyta, išlaidyta į miliciją.

Oficialiai buvo pavadinta chuliganizmu tai, kad buvo apverstas milicijos motociklas, išsiliejo benzinas ir jis sudegė. Iš tikrųjų tai buvo milicininkų chuliganizmas, kurie stengėsi dideliu greičiu įvažiuoti tiesiai į minią. Bet kažkas sugebėjo motociklą pagriebti ir apversti. Tai buvo tik savigyna.

Mačiau, kaip prie Soboro (Jugulos baz.) akmenimis buvo apmėtomas autobusas, dainuojant "I kovą už tėvynę". Buvo taip pat norėta padegti bent tą raudoną vėliavą, kuri plevėsuoja miesto vykdomojo partijos komiteto pastate, ant stogo. Suprantama, tas pastatas labai saugojamas. Demonstrantai negalėjo prieiti prie vėliavos. Tada buvo padegta šalia esančios Kauno valstybinės filharmonijos vėliava. Užsidedę stogas ir t.t.

Suprantama, kad vykdomasis

komitetas buvo stipriai saugojamas, visi darbuotojai buvo uždaryti viduj, neleido jiems išeiti, o kitiems įeiti. Tarp kitko, Kauno vidaus reikalų valdybos pastatas, milicijos, yra vadinamas dangoraižiu, nors jis turi penkis aukštus. O todėl, kad, sakoma, iš jo gali lengvai pamatyti Sibirą...

Tą naktį, po demonstracijų, vėlai važiuavau namo kaip tik pro tą pastatą. Dangoraižis atrodė la-

Atlanto apskrities suvažiavimas

(atkelta iš 8 psl.)

raščio redaktorė Marian Sidtis pranešė apie naują biuletinio numerį. Apskr. visuomenės ryšininkas Pranas Vaškas pranešė apie būsimą Lietuvos vyčių puslapį Darbininke ir ragino visas kuopas siųsti kuo daugiau žinių.

Apskrities ritualo komisijos pirmininkas Antanas Mažeika ragino kuopas susirūpinti, kaip atžymėti savo veiklius narius. Helen Kulber padarė išsamų pranešimą apie vyčių Hallmark Galerijos projekto atsiėkimus ir baigiamuosius darbus. Mandatų komisijos narė Dottie Dutkus pranešė, kad suvažiavime dalyvavo septynių kuopų atstovai ir eilė svečių.

Atskirų kuopų pranešimuose buvo smulkiau paliesta kuopų veikla. Štai įdomesnės iš-

bai įspūdingai, visuose languose degė šviesos. Vyko tarymai. Tardytojų buvo prigabenta iš visų respublikos miestų, nes savų neužteko. Arestuotųjų buvo keli šimtai. Tardyme buvo liepiama prisipažinti chuliganizmu. Kitaip, kaip politiniai nusikaltėliai būsi nubausti daug sunkesnėmis, ilgesnėmis bausmėmis. Iš paskelbtų vėliau duomenų matyti, kad vos keli prisipažino chuliganizmu.

Sekantį dieną demonstracija vyko dar kas pasyviau ir galų gale kažkaip išsiskirstė.

traukos: Philadelphia 3-ji kuopa prieš kiekvieną susirinkimą paruošia temą apie vieną kurį nors Lietuvos kaimą ar miestą, surenka žinių ir susirinkime skaito ir pasidalina žiniomis apie tą vietovę.

New Yorko 12-ji kuopa savo komisijos pusrūčiuose suruošė pagerbimą žinomai veikėjai Marytei Šalinskienei. Brooklyn-Queens 41-ji S kuopa gausiai dalyvavo JAV LB New Yorko apygardos surengtame vajuje paremti Kultūros Židinio statybą. Kai kurie nariai priklauso prie statybos ir vajuos komitetų.

Newark, N. J. 29-ji kuopa nuolat tartininkauja Švč. Trejybės parapijos parengimuose, pasiimdamas šeimininkų pareigas.

Bayonne, N. J., 67-ji kuopa dėjo daug pastangų priimti šį ap-

skritis suvažiavimą ir nešė visą rengėjų našta.

Harrison-Kearny 90-ji kuopos juniorų kuopa turi savo tautinių šokių grupę, kuriai vadovauja Genevieve Mazur, jai talkina Ann Klem.

Great Neck 109-ji kuopa dažnai ruošia išvykas, piknikus, šokių, į kuriuos dažnai apsilanko ir vietiniai pareigūnai.

Brooklyn-Queens 41-ji kuopa New Yorke, jai pačiai prašant, suvažiavimo pritarimu persiorganizavo į Maspetho 110-ją kuopą.

Paterson, N. J. 61-ji kuopos susirinkimai vyksta šeimose. Dalyvauja ir kitų susirinkimuose.

Elizabeth, N. J., 52-ji kuopa dalyvauja Šv. Petro ir Povilo parapijos gyvenime.

Po visų pranešimų buvo įvairios diskusijos apie einamuosius reikalus. Vienas iš esminių dalykų, besiruošiant vyčių 60-jam seimui šią vasarą, yra trumpas vaidinimėlis, surežisuotas aktorius Boley-Bulevičiaus.

Nutarta ateinančių suvažiavimą sušaukti birželio mėnesį Maspeth, N. Y., 110-jai kuopai šeimininkaujant.

(Bus daugiau)

Geriausia dovana — metinė Darbininko prenumerata. Jei Jūs draugų ir pažįstamų tarpe kas nors dar neskaito Darbininko, tai kaip dovana jį užsakykite. Naujiem skaitytojams pirmų metų prenumerata tik 7 dol.

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Gerb. Redaktorium,

The Writer's Club "Trojan" Inc. (nesiekianti pelno korporacija), prezidentui Nixonui vykstant lankyti Sovietų Rusijos, mano pasiūlymu parašė laišką, prašydama išskirti nepriklausomybės ir laisvės atstatymo klausimą Pabaltijo valstybėse. Laiške taip pat buvo rašoma ir apie Sibiro bei Lietuvos koncentracijos stovyklas ir Simą Kudirką.

Iš JAV valstybės departamentu gavom labai palankius raštus, liečiančius Pabaltijo valstybes ir koncentracijos stovyklas.

Kadangi Europos likimas priklauso ne nuo vienos Amerikos, tai mūsų korporacija, grįžus prezidentui Nixonui iš Sovietų Rusijos, liepos mėnesio pradžioj nutarė apeliuoti į Šv. Tėvą, Švedijos, Norvegijos, Belgijos karalius ir Danijos, Olandijos bei D. Britanijos karalienes, taip pat į įvairių kraštų prezidentus, kad jie per savo atstovus Jungtinėse Tautos ir Europos konferencijose išskeltų Pabaltijo ir kitų kraštų žiaurią okupaciją.

Be to, mūsų korporacija kreipėsi į daugelį amerikiečių ir užsienio organizacijų, prašydama padėti nutraukti klatingą kaukę nuo Sovietų Rusijos veido.

Juozas Truškauskas, The Writers' Club "Trojan" Inc. prezidentas, Los Angeles, Calif.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ KURSŲ NEW YORKE

Balandžio 7 Jadvygos Matulaitienės iniciatyva New Yorke buvo surengti tautinių šokių kursai. Ilgametė New Yorko tautinių šokių grupės vadovė, LB Švietimo tarybos narė, iš anksto pakvietė tautinių šokių mokytojus net iš 14 lietuvių kolonijų. Apgailėstautina, kad dauguma pakviestų nesusiėdė ir neatvyko. Dalyvavo kursuose atstovai tik iš 4 vietovių: Brocktono, Hartfordo, New Yorko ir Washingtono.

Dalyviai išmoko daug naujų žaidimų su dainelėmis jauniems, o taip pat ir tautinių šokių vyresniesiems. Dainelės ir šokių muzika kursų metu buvo užrašyta ant juostelės. Šią juostelę kursų dalyviai ir kursuose nedalyvavę gali pasiskolinti iš p. Matulaitienės. Kursų metu vadovė pabrėžė, kad jaunuosius mokant žaidimų svarbu tuo pačiu naudoti ir daineles. Tuo būdu laviname ne tik kūną, bet ir lietuvių kalbą.

Kursų dalyvės pasiėmė daug naujų idėjų ir sugrįžo į savo vietoves pilnos pasiryžimo toliau dirbti su lietuvišku jaunimu. Tenka tarti didelius acūti nepailsančiai tautinių šokių virtuozai Jadvygai Matulaitienei. —

DMD

Kun. Albino Janiūno 25 metų kunigystės sukaktis paminėta gegužės 6, sekmadienį. Padėkos mišias Šv. Petro bažnyčioj koncertavo drauge su prel. P. Juriu, kleb. kun. A. Baltrušėnu, kun. A. Abračinskū ir kun. J. Klimu. Apie kunigystę pamokslą pasakė kun. A. Jurgelaitis, O.P. Pamaldose dalyvavo keliolika kunigų, daug seselių ir pilna bažnyčia žmonių. Po mišių visi nusileido į salę po bažnyčia užkandžiam. Čia buvo pristatyta kun. A. Janiūno mama ir trys broliai. Salė buvo pilna stačių žmonių, o dalis turėjo pasitenkinti net laiptais. Tai parodo,

kad kun. Janiūnas yra mylimas parapiečių.

Pabaltiečių jaunųjų menininkų konkursas buvo gegužės 5 Liet. piliečių draugijos salėj. Konkurse dalyvavo 5 jauni menininkai. Pirmąją vietą laimėjo Saulius Cibas — pianistas. Jam įteikta 150 dol. premija. Antrąją vietą laimėjo Erikas Veskuis, estas, taip pat pianistas. Jam skirta 100 dol. premija. Trečią vietą laimėjo dainininkė, sopranas, Jūratė Veblaitytė. Jai teko 50 dol. premija. Po programos buvo vaišės ir šokiai programant latvių orkestrui.

E. Vasyliūnienė išvyko į Los Angeles aplankyti savo sūnaus prof. Vytenio Vasyliūno, kuris šiuos metus ten profesoriauja. Šia vasarą jis grįžta atgal į M.I.T. Cambridge. Šis institutas buvo metam jį paskolines Berkeley universitetui.

ATOSTOGOS MAINE PAS PRANCIŠKONUS

Gražiai ir labai pigiai pailsėsite garsiajame atostogų krašte — Maino valstybėje pas pranciškonus prie Atlanto vandenyno Kennebunkporte.

Vasarvietė veikia nuo birželio 30 iki rugsėjo 3 dienos.

Kambarius rezervuoti:
Franciscan Monastery,
Kennebunkport, Maine 04046
Tel. (207) 967-2011

Lietuviška BANGA vasarvietė Cape Cod, Mass.

— Prie Atlanto vandenyno, Golfo srovės šildomo garsaus Craigville Beach.

— Kambariai ir patogūs atskiri namukai su elektr. pečiais ir šaldytuvais, kur patiems galima gamintis valgį.

— Skanūs lietuviški valgiai.
— Grynas pušų oras ir rami vietovė.
— Norintieji puikiai praleisti atostogas prašomi su užsakymais kreiptis šiuo adresu:

A. Pakštienė
BANGA

P. O. Box 188, Centerville, Cape Cod, Mass.
Tel.: (617) 775-4633

SOUTH BOSTON SAVINGS BANK

Inkorporuotas 1863

460 West Broadway, South Boston Massachusetts

"Kur tūkstančiai taupo milijonus"

ALFRED W. ARCHIBALD, President

Šio banko direktorių taryboje yra adv. Johnas J. Grigaitis. Reikale su patarnautojais galima susikalbėti ir lietuviškai. Turtas—Aseta virš \$213,000,000.

CURRENT DIVIDEND RATES

• Regular a/c — 5%
• Special Notice a/c — 5%
• 1 year Term Deposit — 5%
• 2 year Term Deposit — 6%

All Accounts Compounded Daily

New Jersey Jungtinis Baltijos Komitetas

maloniai kviečia visus!

BALTIJOS FESTIVALI

Sekmadienį, Birželio (June) 17, 1:30 val. p. p.

GARDEN STATE ARTS CENTER

N. J. Garden State Parkway, išvažiavimas Nr. 116 Holmdel, N.J.

Programą atlieka:

LIETUVIAI — garsus Clevelando tautinių šokių ansamblis "GRANDINĖLĖ", vad. Liudas Sagys.

"ŽIBUOKLIU" sekstetas, vad. Liudas Stukas.

LATVIAI — latvių Choras iš Long Island ir kanklių ansamblis.

ESTAI — solistai HEINZ RIVALD ir CARMEN ANIMAGI, mergaičių gimnastikos—baletu grupė, pianistai MAAJA TOBIAS-DUESBERG, RITA RIKKA ir PRIIT PABLO ir tautinių šokių grupė.

Įėjimo auka: \$7.50, 5.00, 4.00, 3.00. Vaikams mažiau 12 metų pusė kainos tikrai \$4.00 ir \$3.00 vietose.

Prašom bilietus iš anksto užsisakyti pas:

Bilietų komiteto pirm. A. Pocius Tel. 201-352-3531
NEWARK-HILLSIDE V. Jokūbaitis Tel. 201-289-0404
NEWARK-ORANGES Dr. R. Šomkaitė Tel. 201-763-7622
ELIZABETH K. Bartys Tel. 201-355-8265
PATERSON A. Rugys Tel. 201-525-3340
LINDEN J. Zubavičius Tel. 201-381-3198
JERSEY CITY A. Žukauskas Tel. 201-549-0936
KEARNY-HARRISON J. Vaičkus Tel. 201-998-1221
NEW YORK R. Kezys Tel. 212-769-3300
PHILADELPHIA A. Gečys Tel. 215-677-1684

Taip pat pas visų organizacijų atstovus

VASAROS STOVYKLOS

Nek. Pr. M. Marijos Seserų Vedamos

NERINGOJ: Berniukam — liepos 1-14

Mergaitėm — liepos 15-28

Lietuvių kilmės anglų kalba:

liepos 29-rugp. 11

DAINAVOJ: Mergaitėm — liepos 15-28

(At-kai ruošia Neringoj moksleiviams rugp. 12-25)

Norint daugiau informacijos prašome kreiptis:
Camp Neringa, I.C.C., Putnam, Conn. 06260

A.A.

Gabrielei Alksninienei,

mūsų klubo narei, mirus, sūnams Algirdui ir Vytautui gilią užuojautą reiškia

LMK Federacijos New Yorko Klubas

Gabrielei Alksninienei

mirus, reiškiam gilią užuojautą jos sūnams Vytautui ir Algirdui Alksniniams ir jų šeimoms.

Dana ir Jonas Bilėnai

A.A.

G. Alksninienei

mirus, jos sūnams Vytautui ir Algirdui ir jų šeimoms gilią užuojautą reiškia

Aldona ir Kęstutis Jonynai

UŽEIKITE IR PAMATYKITE

SCHRAGER'S

Moderniausias baldus!

GERIAUSIA RUŠIS
ŽEMIAUSIOS KAINOS

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS
SCHRAGER'S

Salonų ir Miegamųjų Komplektai, Dinetės, Bufetai, Atverčiamos Sofos, Foteliai, Atlošiami Foteliai, taip pat Kilimai, Lempos, Matracai, Vieniški Baldai.

SCHRAGER'S

336 East 86th St. (tarp 1 ir 2 Aves.),

New York City Tel.: TR 9-0400

Atidara kasdien iki 8 val.

antradi. ir šeštadi. iki 6 val.

Mokėjimo sąlygos pagal pirkėjo pageidavimą.

DARBININKAS

**NEW YORKO
NAUJENOS**

Redakcija455-7281
Administracija452-2923
Spaustuvė452-6916
Vienuolynas455-7068
Kultūros Židinyš.827-9865

Šeštinė, katalikam privaloma šventė, yra gegužės 31, ketvirtadienį.

Vainikų dienos proga už žuvusius karius, partizanus bei New Yorko Ramovės skyriaus mirusius narius pamaldos bus laikomos gegužės 26, šeštadienį, 9:30 val. ryto Tėvų pranciškonų koplyčioj, 680 Bushwick Ave. Po pamaldų bus lankomi Cypress Hills kapinėse palaidotų ramovėnų, jų šeimų narių kapai. Po kapų lankymo Kultūros Židinyš bus bendra sueiga, pasitarimas, atgaiva. Ramovės skyriaus valdyba prašo visus ramovėnus, būriettes, šaulius, šeimų narius dalyvauti tradicinėj kapų lankymo ir papuošimo dienos programoj.

MIRĖ KUN. JONAS KARTAVIČIUS

Gegužės 15 mirė kun. Jonas Kartavičius, kuris buvo apakęs prieš 17 metų. Palaidotas gegužės 18 iš Maspetho lietuvių bažnyčios Šv. Jono kapinėse. Velionis buvo gimęs 1905 liepos 3 Brooklyne. Čia jis ir mokėsi — baigė Katedros mokyklą ir Šv. Jono kunigų seminariją. Į kunigus įšventintas 1932 gegužės 21.

Vikaru buvo Apreiškimo parapijoje, Šv. Jurgio parapijoje ir 18 metų prieš savo apakimą vikaravo Maspetho lietuvių parapijoje pas prel. J. Balkūną. Jam apakus prieš 17 metų ir pasitraukus iš pareigų, jo vieton atvyko kun. Pr. Bulovas.

Pasitraukęs iš parapijos, gyveno kūrjos tarnautojų kunigų namuose ir buvo Brooklyno vyskupijos aklųjų gildos dvasios vadas. Kai balandžio 27 prel. J. Balkūnui pagerbti buvo suorganizuotas banketas, ten jis pasakė pagrindinę kalbą.

Ateitininkų sendraugių stovykla jau trečius metus iš eilės įvyks Kennebunkporte pas tėvus pranciškonus rugpjūčio 19-26. Kambarius nedelsiant užsisakyti pas Tėv. Joną Dyburį. Rašyti: Franciscan Monastery, Kennebunkport, Maine 04046. Telefonas (207) 967-2011. Stovyklautojams duodama 10 procentų nuolaida, ir už vaikus bus tik minimalus mokestis. Bus pasirūpinta vaikų globa. Tuo pačiu metu Neringoje bus moksleivių ateitininkų stovykla.

PAVEIKSLO AUKCIJONAS

Kaip buvo skelbta, vienas žymiojo dailininko M. Dobužinskio paveikslas skiriamas parduoti varžytynių būdu. Visi gauti pinigai atiduodami Kultūros Židinio statybai.

Šis paveikslas aukcionas bus jo parodos metu, tuoj po parodos atidarymo, šį šeštadienį, gegužės 26 Kultūros Židinyje. (Parodos atidarymas bus 6 v.v.) Tuo metu susirenka daugiausia žmonių, tai ir bus pati geriausia proga visiem dalyvauti varžytynėse.

Dail. M. Dobužinskio paveikslai jau dabar yra retenybė. Kas išstatyta šioje parodoje, neparduodama. Tai yra dailininko sūnaus, taip pat dail. Vsevolodo Dobužinskio, nuosavybė. Pagerbdamas savo tėvų prisiminimą, jis vieną paveikslą dovanojo nuolatinei Kultūros Židinio kolekcijai, o norėdamas prisidėti prie tos kultūrinės įstaigos statybos, vieną paveikslą leidžia į varžytynes.

Tai labai reta proga įsigyti šio žymaus dailininko paveikslą. Visi dailės mėgėjai ir prašomi nepraleisti progos dalyvauti varžytynėse!

Maironio lituanistinė mokykla šį šeštadienį, gegužės 26, dėl Vainikų dienos neveikia. Mokykla jau baigia mokslo metus. Mokytojų tarybos posėdis bus gegužės 24. Mokslo metai baigiami birželio 2.

Richmond Hill, N. Y. parduodamas 2 šeimų namas, gražiai įrengtas. Butai turi po 4 erdvius kambarius, du garažai su privačiu įvažiavimu ir gražiu kiemu bei darželiu. Taip pat prie gero susisiekimo ir graži aplinka. Teirautis tel. 641-1772.

Lietuvių Fronto Bičiulių sambūrio New Yorko valdyba gegužės 13 išrinkta korespondenciniu būdu. 1973-74 metams valdybon išrinkti: Bronius Radzivanas, Antanas Pumpūtis, Renata Alinskienė, Bronius Bobelis, Antanas Sabalis. Kandidatai: Aloyzas Balsys, Janina Gerdvilienė.

Brooklyno vyskupas Francis Mugavero ir Apreiškimo parapijos klebonas kun. Pranas Raugalas, kartu baigė seminariją ir kartu iššventinti į kunigus. Tos laidos kunigų susitikimas įvyksta gegužės 27 d. 5 v. popiet Apreiškimo parapijos bažnyčioj. Visi jie koncelebruoja mišias.

D.L.K. Birutės N.Y. skyriaus valdyba. Iš k. T. Šlepetienė, V. Rūtenienė, M. Kliveckienė — pirm., E. Liaukuvienė ir M. Bulvičienė. Nuotr. L. Tamošaičio

KVIEČIAMI Į PARADĄ IR GEGUŽINĘ GREAT NECKE

Great Necko lietuviai yra pakviesti dalyvauti Memorial Day parade, kuris bus gegužės 28, pirmadienį. Great Necko Liet. Bendruomenės apylinkės valdyba priėmė kvietimą dalyvauti parade.

Paradas prasidės 9 v.r. nuo Shenck Ave. (antra gatvė už geležinkelio stoties kairėje pusėje). Kas turi tautinius drabužius, prašomi jais pasipuoti.

Po parodo 1 val. Kings Point parke (įvažiuoti per Redbrook Road) rengiamas lietuvių piknikas, kuriame taip pat kviečiami visi dalyvauti. Piknike nebus pardavinėjami nei maistas nei gėrimai. Visi prašomi atsivežti savo.

LB apylinkės valdybai pirmininkauja Henrikas Miklas. Valdyba kviečia visus lietuvius kuo daugiau dalyvauti parade ir piknike.

Lietuvių kalbai išmokti geriausiai tinka Introduction to Modern Lithuanian (gramatika su 40 pamokų) — 8 dol. ir Lithuanian language record (plokštelė su 20 pamokų) — 5 dol. Tai geriausia dovana vardinį, gimtadienio, mokyklos baigimo ar vestuvių progomis sūniui, dukrai, anūkam ar draugam. Užsakant už 13 dol. gramatiką ir plokštelę, dovanų pridedama knyga "Vytautas the Great". Persiuntimui pridėti 50 c. Kreiptis: Darbininko administracija, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

D. L. K. Birutės Draugijos

New Yorko skyrius savo veiklos

DEŠIMTMETĮ

minės birželio 2, šeštadienį, 7 v.v. Kultūros Židinyje

Dr. Aldonos Šlepetytės-Janačienės paskaita

Po paskaitos — vaišės

Visi nuoširdžiai kviečiami atsilankyti

Valdyba

Maironio lituanistinės mokyklos abiturientų išleistuvės bus birželio 3, sekmadienį, Kultūros Židinyje. Pamaldos 11:30, iškilmingas aktas, vaišės. Maironio lituanistikos mokyklos 8 skyrių šiemet baigia 13 mokinių. Mokytojas ir klases auklėtojas yra Paulius Jurkus.

Išnuomojamas 6 ir pusės kambarių butas antram aukšte, tarp 6 ir 7 Ave., 48 St., Brooklyne. Nauja moderni virtuvė, kilimai, moderni vonia. 220 dol mėnesiui. Skambinti 633-5867.

Highland Parko apylinkėje išnuomojamas butas iš 4 kambarių. Pageidaujama vienas arba du žmonės. Skambinti: 647-6160.

Vitas C. Dėdinas, Viktorijos ir Antano Dėdinių, gyv. Woodhaven, N. Y., sūnus, atlikdamas karinę tarnybą Whiteman, Alabama, prisuntė 50 dol. auką Kultūros Židinio statybai. Laiške rašo, kad, skaitydamas Darbininką ir matydamas bekylančias židinio sienas, laukia, kad židinyš kuo greičiau būtų užbaigtas. Prisideda tad kuklia auka bent keliom plytom įgyti. Pranciškonai dėkoja jaunam kariūnui už auką ir dėmesį Kultūros Židiniui.

A. a. Pranui Spūdžiui atminti Vitėnų šeima iš Hartford, Conn., Kultūros Židinio statybai aukoja 15 dol. Nuoširdus ačiū.

MOTERŲ VIENYBĖ

kviečia dalyvauti ruošiamame

PAVASARIO BALIUJE

š. m. birželio (June) 9, šeštadienį, 7:30 val. vak. Knights of Columbus salėj, 616 Jamaica Ave., Brooklyn, N. Y.

Įėjimo (door prize) laimėjimas, šokių kontestas, loterija, šilta vakarienė, butelis gėrimo ant kiekvieno stalo, geras orkestras.

Auka 11 dol. asmeniui

Stalus užsakyti pas Moterų Vienybės nares arba skambinti E. Andriūšienei VI 7-4477.

Laukiame!

Moterų Vienybė

Maloniai prašome užpildyti Jūsų prisijungimo informacinio leidinio atkarpą ir su savo solidarumo auka gražinti:

Franciscan Fathers Building Fund
680 Bushwick Ave.
Brooklyn, N. Y., 11221

KULTŪROS ŽIDINIO statybos darbai artėja prie pabaigos. Kontraktoriui sumokėti dar trūksta 150.000 dol. Prašome skubios ir nuoširdžios pagalbos! Kultūros Židinio atidarymo proga išleidžiamas leidinys, kuriame norima tiksliai atžymėti visi Kultūros Židinio statytojai.